
Super ufaglærte og super faglærte

- Kompetenceløft gennem
efteruddannelse

FORORD

Hvordan sikrer vi, at flere ufaglærte klædes på til fremtidens arbejdsmarked? Det spørgsmål har med rette stået centralt på den politiske dagsorden de senere år.

Faktum er nemlig, at arbejdsmarkedet efterspørger færre ufaglærte i dag end for 20 år siden. Samtidig peger prognoser på, at vi i 2020 vil efterspørge 210.000 færre ufaglærte end i dag, mens vi vil mangle godt 30.000 faglærte. Det er en skævhed, som vi er nødt til at rette op på

Vi har da også de senere år fået reformer af folkeskolen og erhvervsuddannelserne, som bl.a. skal sikre, at vi får alle børn med, og at flere tager en erhvervsuddannelse.

Men hvad gør vi med dem som allerede er på arbejdsmarkedet, men som aldrig har fået en erhvervskompetencegivende uddannelse? Og hvad gør vi, hvis folkeskole- og erhvervsuddannelsesreformen ikke bliver den succes, som vi alle håber på?

Her kommer voksen- og efteruddannelsessystemet (VEU) ind i billedet. VEU-systemet nævnes ofte som en central del af svaret på, hvordan vi realiserer det dobbelte uddannelsesløft. Det vil sige, hvordan vi på den ene side løfter flere ufaglærte til faglært niveau, og hvordan vi løfter faglærte til videregående uddannelsesniveau. VEU-systemet fik da også sidste år tilført næsten en ekstra milliard kr. fra Christiansborg for netop at sparke gang i det dobbelte uddannelsesløft.

I denne rapport ser vi på kompetenceniveauet hos de ufaglærte og faglærte, som er i beskæftigelse. Det viser sig, at en meget stor del af de ufaglærte, nemlig helt op til 60 procent, i virkeligheden er beskæftiget på et højere niveau end deres uddannelse afslører. For de faglærte er omfanget noget lavere. Her er det op mod 15 procent, som er beskæftiget på et højere niveau.

Vi dokumenterer i rapporten, at især arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) spiller en rolle i denne opkvalificering. I dag overgår årligt 1-2 procent af de ufaglærte, der laver ufaglært arbejde, til et højere jobfunktionsniveau. Her viser analyserne, at 30-50 dages AMU-kursus kan fordoble antallet, så overgangen om året bliver 2-4 procent. Også almen og videregående VEU er med til at løfte kompetenceniveauet. Dermed udfylder VEU systemet en del af sin rolle.

Det er en meget positiv historie, at kompetenceniveauet faktisk er højere, end vi tror. Men det betyder ikke, at vi kan læne os tilbage og slappe af. Vi skal arbejde målrettet på at blive bedre til at realkompetencevurdere de personer, som har gennemført efteruddannelse. Det er godt for den enkelte, men det understøtter også høj mobilitet på arbejdsmarkedet.

Der er ingen tvivl om, at vi skal styrke erhvervsuddannelserne – men vi skal også huske at tænke i investeringer i voksen- og efteruddannelse, og ikke mindst AMU-systemet, når vi skal løse vores problemer med mangel på faglært arbejdskraft.

God læselyst!

Stina Vrang Elias
Adm. direktør
Tænketanken DEA

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Afgrænsninger i analysen	5
Jobfunktion og efteruddannelse	7
Data	8
Jobfunktion for de ufaglærte og faglærte	9
<i>Fordelingen af de ufaglærte og faglærte</i>	<i>9</i>
<i>Fordeling på virksomhedens størrelse</i>	<i>10</i>
<i>Fordelingen på brancherne</i>	<i>11</i>
<i>Fordeling af mænd og kvinder</i>	<i>13</i>
<i>Fordeling på alder</i>	<i>14</i>
Overgange mellem almindelig, semi-super og super	14
Alder ved overgang	15
Erhvervserfaring ved overgang	16
Branchens betydning for overgang	16
VEU og overgangssandsynligheder	19
Hvilke kurser benyttes	19
AMUs betydning for overgangssandsynligheden	23
Anden VEU's betydning for overgangssandsynligheden	24
Statistisk analyse af overgangssandsynligheder og brugen af VEU	25
Variable i modellen	25
Resultater	25
Følsomhedsanalyse	30
Ny jobfunktion	30
Ny virksomhed	30
Ny branche	30
Størrelse på virksomhed	30
Uden 2011	31
Opsamling	31
Litteratur	32
Appendiks A: VEU-inddeling	33
Appendiks B: Hyppigste kurser	35
Appendiks C: Lønregressioner	37
APPENDIKS D: VARIABELLISTE	40
APPENDIKS E: DETALJEREDE REGRESSIONSMODELLER	41

Kolofon:

Denne rapport er den anden af tre rapporter om VEU-systemet. Det er resultatet af et samarbejde mellem DEA på den ene side og uddannelsesfondene under Dansk Erhverv, HK-Privat og HK-Handel og uddannelsesfondene i PensionDanmark på den anden. Der er modtaget økonomisk støtte til projektet fra uddannelsesfondene.

Særlig tak skal rettes til styregruppens medlemmer for stor indsigt i problemstillingen. Gruppen bestod af:

Svend Berg, Dansk Erhverv

Niels Bonø, Pension Danmark

Claus Agø Hansen, HK – Privat

Nils Rasmussen, HK – Handel

Også en tak til følgegruppen for kommentarer. Gruppen bestod af:

Sixten Wie Bang, Konsulent tilknyttet Nationalt Center for Kompetenceudvikling, Aarhus Universitet, (nu ansat i Undervisningsministeriet)

Fane Groes, Lektor på CBS

Villy Hovard Pedersen, tidl. Direktør for VEU i Undervisningsministeriet

Analyser, resultater og konklusioner er alene DEAs ansvar.

Redaktionen bestod af:

Martin Junge, forskningschef, DEA

Mads Rahbek Jørgensen, projektassistent, DEA.

Kasper Marc Rose Nielsen, konsulent, DEA

Indledning

Af fremtidige udfordringer for det danske arbejdsmarked er et af hovedtemaerne det manglende match mellem den eksisterende arbejdsstyrke og virksomhedernes efterspørgsel. AE-rådet påpeger i deres rapport *Uddannelse kan redde fremtidens arbejdsmarked* fra 2011, at efterspørgslen på ufaglært arbejdskraft vil falde med 210.000 personer, mens efterspørgslen på faglært arbejdskraft vil stige med 300.000 personer. Det er altså ikke kun et spørgsmål om manglende hænder, men også et spørgsmål om, at den rette arbejdsstyrke er tilstede. En måde, hvorpå dette kan løses er en opkvalificering igennem VEU-systemet, så nutidens arbejdsstyrke tilpasses fremtidens. I denne rapport vil vi fokusere på betydningen af at efteruddanne sig med henblik på personens virke på arbejdsmarkedet.

Tidligere undersøgelser har vist, at en stor andel af ufaglærte varetager jobfunktioner på et højere niveau end deres uddannelse. Agenda (2014), som anvender tal fra Eurostat, viser at omkring 40 pct. af ufaglærte varetager en lav jobfunktion, mens det er lidt mere end 45 pct. som varetager en jobfunktion på mellemniveau, og 15 pct. på højt niveau i 2012.

Politikere, erhvervsorganisationer o.a. er meget optaget af, at VEU skal give et uddannelsesløft for voksne – det såkaldte dobbelte uddannelsesløft. Derfor er analysen fra Agenda (2014) interessant, især hvis vi kombinerer den med viden om at kun omkring 700 ufaglærte årligt opkvalificeres til faglærte som voksne via realkompetencevurderinger.

I denne rapport undersøges, om VEU kan føre til, at (u)faglærte varetager en jobfunktion, som er højere end deres uddannelsesniveau. Vi undersøger især skift i jobfunktionen hos ufaglærte og faglærte individer, der tager offentligt medfinansieret efteruddannelse, med hovedvægt på AMU systemet. Det er nyt, idet tidligere analyser med fokus på effekter af efteruddannelse har kigget på udfald omkring branchemobilitet, løn, jobmuligheder, og uddannelse.¹ Vi er de første til at undersøge betydningen af offentligt medfinansieret VEU for (skift af) jobfunktion. Vi koncentrerer os især om mobiliteten fra lavere til et højere niveau for de ufaglærte, men også for faglærte, som dels gennem AMU kan vedligeholde deres kompetencer på samme niveau, og dels gennem videregående VEU vil have mulighed for at arbejde på et højere niveau end deres uddannelse.

Derudover har vi – i forhold til tidligere studier – en betydeligt mere detaljeret nedbrydning af AMU, fordi AMU består af meget forskellige komponenter. Vi udskiller certificerede kurser, der er myndigheds- og/eller branchekrav. De resterende kurser opdeler vi i lukkede og åbne AMU kurser, hvor forskellen ligger i, at åbne AMU-kurser optager personer fra mere end én virksomhed; de lukkede optager kun personer fra samme virksomhed.

Vi finder adskillige interessante resultater. For det første bekræfter vi resultatet fra Agenda (2014), at omkring 40 pct. af de ufaglærte er beskæftiget ved ufaglært arbejde, men de øvrige er beskæftiget på et højere niveau. Da vi anvender registerdata har vi en betydeligt større population end anvendt i Agenda (2014), der bruger arbejdsmarkedsundersøgelserne fra Eurostat. Vi finder også, at for de faglærte er det mellem 10 og 15 pct. som varetager en jobfunktion på et højere niveau end deres uddannelse.

Vi finder, at AMU spiller en større rolle for de ufaglærte, der varetager jobfunktioner på et højere niveau, end for ufaglærte, der arbejder på lavt niveau. Omvendt er AMU med til at fastholde faglærte på deres niveau, hvilket er i overensstemmelse med, at AMU ikke må give kompetencer på videregående niveau. Videregående VEU har en positiv korrelation med faglærtes sandsynlighed for at arbejde på et højere niveau end deres uddannelse.

På den ene side er resultaterne opløftende og viser, at mange ufaglærte ikke nødvendigvis er beskæftiget ved jobs, der kræver ingen eller kun lidt formåen, og deres job er muligvis mindre udsatte for at flytte til lavtlønsområder, hvor manuelt arbejde er ekstremt billigt. På den anden side er det spørgsmålet, om kompetenceløftet skal efterfølges af et reelt uddannelsesløft.

¹ Virksomheder og brancher har også været genstand for analyse (DEA, 2015).

Rapporten er inddelt i følgende afsnit: Først afgrænser vi analysen, derefter gennemgår vi udbredelsen af jobfunktioner for de ufaglærte og faglærte. Dernæst ser vi på overgangen fra et lavere niveau til et højere niveau for de ufaglærte og faglærte og beskriver karakteristika for de forskellige grupper. Det leder op til et afsnit om sammenhængen mellem overgangene og brugen af offentligt medfinansieret VEU. Inden sammenfatning laver vi en statistisk analyse af overgangene og betydningen af VEU samt en omfattende følsomhedsanalyse.

Afgrænsninger i analysen

Denne rapport handler om ufaglærte og faglærtes jobfunktioner. Dermed ser vi hverken på virksomhedens eller samfundets afkast af efteruddannelse, ligesom vi ikke undersøger effekten på jobmuligheder, løn, uddannelse og branchemobilitet, som alle er undersøgt andre steder.

Analysen undersøger betydningen af efteruddannelse på skift i jobfunktion til et højere niveau. Det er ikke utænkeligt, at efteruddannelse kan bruges til at nedkvalificere højere uddannede til at varetage fx faglært eller ufaglært arbejde eller faglærte til at varetage ufaglært arbejde. Denne omskoling er ikke en del af analysen.

Endvidere er fokus på egen effekten af efteruddannelse, og ikke på om der er spillover-effekter på kollegaerne af fx efteruddannelse gennem sidemandsoplæring.

Inddeling af jobfunktion i uddannelsesniveauer

Jobfunktion er defineret fra den såkaldte DISCO kode, som er den danske version af ISCO (International Classification of Occupations). Koderne overvåges af fagforeninger og arbejdsgivere, da de danner grundlag for lønforhandlinger og har derfor en relativt høj standard. Det er kun virksomheder med mindst 10 ansatte, som skal indrapportere jobfunktionen i lønstatistikken, hvorfor vores analyse fokuserer på individer ansat i virksomheder med mindst 10 ansatte.

Der findes forskellige metoder til at opgøre uddannelsesindholdet i de forskellige jobfunktioner. Vi har valgt at bruge uddannelsesniveauet på dem, som udfører jobfunktionen. Fx er rejsebureauarbejde klassificeret som en faglært jobfunktion i 2006, fordi i økonomien er 55 pct. faglærte, 32 pct. er ufaglærte og resten har en videregående uddannelse blandt dem, som varetager jobfunktionen i 2006. Vi gør dette på trecifret niveau, hvilket er et relativt højt niveau for jobfunktioner, men det skyldes, at vi skal have et estimat for mediantimelønnen for den hyppigste uddannelsestype i jobfunktionen (se nedenfor). Selv om vi gør dette på trecifret niveau viser vi, at resultaterne holder, uanset om uddannelsesindholdet opgøres på to- eller trecifret niveau. Bemærk, at vi opgør uddannelsesindholdet for hvert år og dermed tillader vi at jobfunktionen med tiden ændrer sig fx fra en ufaglært til en faglært jobfunktion. Når en jobfunktion bliver mere kompleks og gradvist udføres af personer med en højere uddannelse, vil jobfunktionen på et tidspunkt skifte til et højere niveau, når tilstrækkeligt mange med en højere uddannelse varetager jobfunktionen.

Inddeling i almindelig, semi-super og super

I analysen skelner vi på den ene side mellem individer, som udfører en jobfunktion på samme niveau eller under deres uddannelse, og på den anden side individer, der udfører en jobfunktion over deres uddannelsesniveau. Disse omtales som henholdsvis "almindelige" og "super".

Vi har imidlertid valgt at splitte den sidste gruppe ansatte i to: "semi-super" og "super", som afhænger af, om de får en timeløn, der er sammenlignelig med den hyppigst forekommende uddannelsestype i jobfunktionen. Årsagen er, at virksomhederne skal kun afreportere den typiske jobfunktion, og medarbejdere kan varetage mere end én jobfunktion. Fx kan en medarbejder den ene dag sætte en dørkarm op og den anden dag feje gulvet i værkstedet. Hvis det er tilfældet, vil individet formentlig være aflønnet som en blanding af ufaglært (feje gulv) og faglært (sætte dørkarm op), men virksomheden rapporterer kun den mest typiske jobfunktion. Vi vil derfor bruge lønnen som indikator for, hvor meget tid der bruges på den ene eller anden jobfunktion.

Om en ufaglært, der laver faglært arbejde, men ikke tjener medianlønnen for de faglærte i den pågældende jobfunktion, vil vi benytte betegnelsen "semi-super" ufaglært. Hvis den ufaglærte tjener mere end median lønnen for faglærte i jobfunktionen, vil vi benytte betegnelsen "super ufaglært".² Den samme inddeling laves for faglærte, men her er det lønnen for individer med en videregående uddannelse, der sammenlignes med.

Vi ender med tre typer:

- Almindelige. Varetager en jobfunktion, som svarer til deres uddannelse eller under deres uddannelse
- Semi-super. Varetager en jobfunktion, som er over deres uddannelsesniveau, men som ikke har en lønnen på samme niveau.
- Super. Varetager en jobfunktion, som er over deres uddannelsesniveau, og som har en løn på samme niveau.

Opdeling af efteruddannelse

Vi inddeler efteruddannelse i forskellige typer. Dette er et vigtigt bidrag, da tidligere analyser kun har formået at gøre dette i meget mindre omfang. For det første analyseres efteruddannelse på følgende tre niveauer:

1. Almen VEU
2. AMU
3. Videregående VEU

Denne inddeling har været anvendt i andre studier.

For det andet vil vi udskille certificerede kurser og kompetencevurderinger fra AMU. Årsagen er, at certifikater er branche- og myndighedskrav; og kompetencevurderinger skal blotlægge, om personen mangler anden uddannelse.

For det tredje inddeler vi AMU kurser som hverken er certificerede eller kompetencevurderinger i otte kompetencer:

1. Sprog
2. Salg og marketing
3. Regnskab, finansiering, ledelse og administration
4. Personlig udvikling og arbejdsliv
5. IT og IT-brug
6. Teknik, produktion og byggeri
7. Miljø og arbejdssikkerhed
8. Personlig pleje, transport, og andet værn

² En jobfunktion kan imidlertid være aflønnet meget forskelligt mellem brancherne, fx som følge af overskudsdeling (rent sharing). Krueger et al. (1987) finder, at relative lønninger mellem jobfunktioner er relativt stabile over brancher i modsætning til absolutte lønninger, hvilket tyder på overskudsdeling. Fx kan en sekretær i finanssektoren muligvis have en betydeligt højere løn end en sekretær i fremstillingserhvervene. Vi ønsker, at undgå at disse forskelle, der er relateret til, at virksomheden skal have indflydelse på vores inddeling af jobfunktion. Derfor anvender vi lønninger renset for virksomhedsspecifikke karakteristika som fx branche (se Appendiks B).

Inddelingen er foretaget for næsten 90 pct. af samtlige kurser målt på deltagerdage. Tilbage står en restgruppe, som vi ikke har fordelt, men som er meget små kurser målt på deltager dage. I appendiks A findes en oversigt over de (fem) mest typiske AMU kurser under hver af de otte delkompetencer.

Tidligere har Kristensen et al. (2011) analyseret de ti mest udbredte AMU-kurser og undersøgt deres effekt på branchemobilitet, men analysen kigger kun på de ti kurser og ikke på det samlede AMU som indeværende analyse.

For det fjerde er der en vigtig skillelinje mellem lukkede kurser og åbne kurser. Et lukket kursus har mindst fem deltagere, og alle på kurset kommer fra den samme virksomhed. Åbne kurser er kurser med deltagere fra mere end én virksomhed, eller meget små kurser. Når vi betragter denne skellen som vigtig skyldes det, at lukkede kurser kan indeholde virksomhedsspecifikke elementer, der ikke let lader sig overføre til andre virksomheder. Det vil i åbne kurser ikke være muligt med deltagere fra flere virksomheder.

Jobfunktion og efteruddannelse

Analyser af jobfunktioner tager ofte udgangspunkt i Roys model (Roy (1951)), hvor individer med forskellige evner forsøger at maksimere deres nytte og indkomst, når de står over for job, der kræver forskellige kompetencer. Job har forskellige karakteristika og individer har forskellige præferencer eller evner for disse karakteristika. Nogle vil gerne have et farligt job med en høj løn og andre et sikkert job, der er lønnet lavere. Samtidig kræver jobfunktioner forskellige kompetencer, hvor nogle individer har lettere ved at beherske disse kompetencer end andre. Ved at fokusere på egne komparative fordele kan individet opnå en højere løn relativt til arbejdsindsatsen. Roys model er statisk, og den antager, at individer skifter ikke jobfunktion, efter de er trådt ind på arbejdsmarkedet.

Men over tid kan de komparative fordele ændre sig. Dermed vil det være bedst for individet at varetage nye eller andre jobfunktioner. For det første kan udviklingen i fx teknologien gøre, at nogle jobfunktioner ikke længere er nødvendige i samme omfang. For det andet kan nogle kompetencer forbedres i løbet af livet, mens andre kompetencer ikke kan forbedres eller endda forringes med alderen.

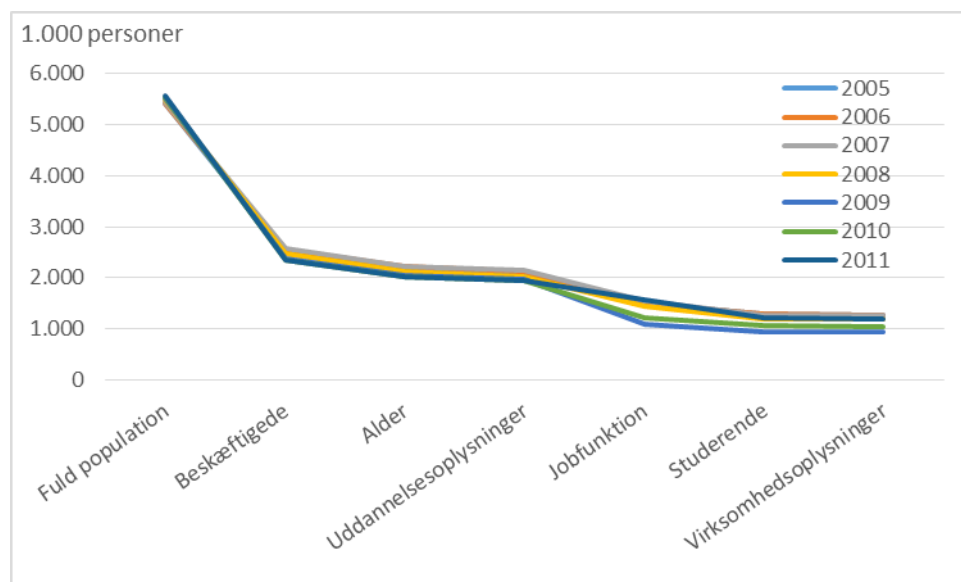
Men skift i jobfunktion kan også skyldes, at individet (eller arbejdsgiveren) ikke er 100 pct. sikker på sine egne evner, når de træder ind på arbejdsmarkedet, og dermed lærer undervejs at de er bedre tjent med at udføre andre jobfunktioner, end de oprindeligt har gjort. Usikkerheden på egne evner eller manglende information kan endda have fået et individ til at fravælge uddannelse (på trods af, at den er gratis i Danmark) og påbegyndt arbejdskarrieren med for lidt uddannelse og dermed skulle arbejde sig frem til at blive mere produktiv gennem anden vej end uddannelsessystemet.

I alle tilfælde kan efteruddannelse være et vigtigt element til at sikre, at arbejdsstyrken til enhver tid er i stand til at varetage jobfunktioner og korrigere for nogle af de ovenstående mismatch mellem evner og kompetencer. Mens individet har en interesse i at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet og have de rette kompetencer, kan det måske være vanskeligt at kombinere uddannelse økonomisk og tidsmæssigt med et job, og dermed er der hindringer i vejen for at få erhvervet kompetencerne. Her er offentligt medfinansieret AMU en vigtig brik, der giver både medarbejdere og virksomheder bedre betingelser for at få den fleksible arbejdsstyrke. Tilsvarende kan virksomheder mangle incitamenter til at sørge for, at medarbejderne bliver efteruddannet, hvis de ofte skifter job (DEA, 2015).

Data

Data stammer fra Danmarks Statistiks registerdatabase, hvor der er hentet oplysninger fra Personregistret, Virksomhedsregistret og Kursistregistret. Analysen fokuserer på perioden fra 2005 til 2011.

Figur1: Udvælgelse af population

Kilde: Egne beregninger.

Figur 1 viser udvælgelse af analysepopulationen for alle årene. For det første koncentrerer vi os om de beskæftigede (ca. 2,5 mio. individer i perioden). For det andet pålægger vi en aldersrestriktion, 20-60 årige, for at fjerne uddannelsessøgende og medarbejdere, der er eller snart er på vej på pension. For det tredje kræver vi, at de har en registreret uddannelse i registret, hvilket hovedsageligt rammer indvandrere, der har medbragt en uddannelse til Danmark. For det fjerde kræver vi også, at den beskæftigede er ansat i en virksomhed med mindst ti ansatte, da DST imputerer jobfunktion for personer ansat i mindre virksomheder. For det femte er der stadig en del uddannelsessøgende i data, da en aldersrestriktion på 20 år ikke er streng nok, så derfor ekskluderer vi også studerende fra populationen. Endelig kræver vi, at virksomheden, som individerne arbejder i, er i regnskabsstatistikken, hvor nogle variable trækkes ud fra.

Det efterlader en population af beskæftigede i virksomheder med mindst ti ansatte, hvor studerende og indvandrere er udeladt. I forhold til den oprindelige population af ca. 2,5 mio. beskæftigede er analysepopulationen på ca. det halve. Som det ses af Figur 1, er det især kravet om beskæftigelse i virksomheder med mindst ti ansatte, der er udslagsgivende for analysepopulationen. Det er imidlertid afgørende at jobfunktionen er indrapporteret og ikke imputeret. Det er ikke utænkeligt, at når individer står over for valget af jobfunktion, vil virksomhedens størrelse være en faktor, der er vigtig. Ligesom størrelsen af virksomheden vil være vigtig for omfanget af barrierer, der måtte være. Når det er sagt, så er der stadig en meget stor spredning i størrelsen på virksomhederne og i følsomhedsanalysen har vi undersøgt, om der er forskel for de mindste og de største.

Sidst, men ikke mindst, er populationen kendetegnet ved at, der gennemsnitligt over årene indgår 41,5 pct. faglærte og 22,5 pct. ufaglærte,³ mens resten er personer med en videregående uddannelse. Den sidste gruppe analyseres ikke i denne rapport og udelades af det følgende.

³ I www.statistikbanken.dk er andelen af ufaglærte og faglærte på det danske arbejdsmarked henholdsvis 33 og 36 pct. i 2010. Udvælgelsen af populationen har dermed især kostet ufaglærte. Det skyldes, at større virksomheder typisk anvender mere uddannet arbejdskraft. Dertil er studerende udeladt, der også i vid udstrækning vil være registreret som ufaglærte i statistikbanken

Jobfunktion for de ufaglærte og faglærte

I det følgende gennemgås, hvor mange ufaglærte og faglærte, der udfører arbejde på samme eller højere niveau fordelt på nogle karakteristika for populationen.

Fordelingen af de ufaglærte og faglærte

Fordelingen af ufaglærte og faglærte på henholdsvis almindelig, semi-super og super fra 2005 til 2011 ses i Tabel 1. Antallet af ufaglærte er faldende fra 2005-2009 og stiger efterfølgende. Det er en sammenblanding af to effekter. Den første er den langsigtede trend mod færre ufaglærte på arbejdsmarkedet. Den anden er det økonomiske tilbageslag i 2008, der i 2009 førte til en kraftig justering af beskæftigelsen i virksomhederne og efterfølgende til en lille stigning i antallet af ufaglærte i 2010 og 2011. I perioden 2005-2011 er 39-45 pct. almindelige ufaglærte. Så de resterende ufaglærte arbejder på et højere niveau. Tallene bekræfter altså tallene fra Agenda (2014), som var baseret på tal fra Eurostat, hvor godt og vel 40 pct. af de ufaglærte udfører arbejde på lavt kvalifikationsniveau, mens den resterende del udfører arbejde på et højere niveau. Andelen af almindelige er faldende over tid. Undtagelsen er fra 2009-2010, men dette kan ikke tages som udtryk for en stigning, da der var en revision af DISCO-koderne, som vi ikke har kunnet reparere. Agenda (2014) finder også, at færre ufaglærte udfører arbejde på et lavt kvalifikationsniveau over tid.

Tabel 1: Fordeling af almindelig, semi-super og super for ufaglærte og faglærte

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
2005	42,5	28,8	28,7	305.468	88,8	3,1	8,1	521.555
2006	41,6	30,1	28,3	302.239	88,8	3,2	8,0	516.762
2007	41,6	31,3	27,2	291.107	92,4	1,8	5,8	505.388
2008	40,2	32,3	27,5	272.707	92,2	1,9	5,9	485.738
2009	38,9	33,0	28,2	211.290	92,2	2,0	5,8	390.235
2010*	44,8	28,2	26,9	222.365	85,7	5,0	9,4	424.439
2011	41,4	33,5	25,1	264.986	87,2	4,2	8,7	452.722

Anm.: I 2010 er der en revision af DISCO-systemet, så niveauet før og efter er vanskeligt at sammenligne.

Kilde: Egne beregninger.

Knap 60 pct. af de ufaglærte udfører altså arbejde over deres uddannelsesniveau. Tabellen viser, at knap halvdelen af de ufaglærte, som udfører arbejde over deres uddannelsesniveau, er såkaldte super ufaglærte, som også får en løn på mere end medianlønnen for jobfunktionen. Det tolker vi, som at de udfører jobfunktionen i det meste af deres arbejdstid, og de er tilstrækkeligt specialiserede til at være faglærte. Omvendt er de semi-super ufaglærte lønnet under medianlønnen for jobfunktionen, og det kan skyldes, at de udfører både ufaglært og faglært jobfunktioner i deres ansættelse, og dermed ikke kvalificerer til en fuld faglært løn. En eventuel sekundær jobfunktion har vi ikke information om, og andre årsager til lønforskelle kan forekomme.

Hvis vi vender os mod fordelingen for de faglærte i Tabel 1, sidste søjle, ses at antallet af beskæftigede i denne gruppe også er faldende frem til 2009, hvilket er en trend i vores data blandt virksomheder med mere end ti ansatte, da de i hele økonomien som sådan har haft en stabil udvikling. Igen ses et stort negativt chok i 2009 som følge af den økonomiske krise og en gradvis tilbagevending til niveauet fra 2008. Andelen af almindeligt faglærte er meget høj sammenlignet med ufaglærte, her er det mellem 89 og 92 pct., som er beskæftiget på et faglært niveau (eller under), før 2010. De almindeligt faglærte udgør en større andel over tid frem til og med 2009. En tendens, der også fortsætter fra 2010 til 2011. Faldet i andelen af de almindelige fra 2009 til 2010 skyldes et brud i definitionen af jobfunktion i data. Det er interessant, at de fleste faglærte, som arbejder på et højere niveau end deres uddannelse er super faglærte, i stedet for semi-super faglærte. Det kan hænge sammen med, at de i forvejen får en relativt høj løn i forhold til nogle af de kortere og mellemlange videregående uddannelser, og at de faglærte ikke udfører både faglærte og højere arbejdsopgaver samtidigt.

Den store forskel mellem ufaglærte og faglærte skal ses i fordelingen mellem de tre kategorier, hvor der for de ufaglærte var en stor andel, som udførte arbejdsopgaver på et højere niveau, så ser vi, at der for de faglærte er omtrent 90 pct. som udfører arbejde svarende til deres uddannelsesniveau. Denne sammenhæng bunder i, at det for de faglærte kun vil være muligt at overgå til semi-super og super-gruppen, hvis arbejdsgiveren giver dem opgaver svarende til et videregående niveau. Det kunne tænkes, at denne overgang er sværere end for en ufaglært, der skal udføre faglært eller højere arbejde.

Blandt de faglærte er der en andel, som udfører primært ufaglært arbejde, hvilket ikke kan ses af Tabel 2, da de er indeholdt blandt de almindelige. Hvis vi udelader dem fra analysen, falder andelen af almindelige ca. 2 pct. point, der så fordeler sig som en stigning i semi-super og super på henholdsvis ca. 0,5 og 1,5 pct. point.

Inddelingen af de ufaglærte og faglærte i almindelig, semi-super og super er baseret på de tre første cifre af DISCO-koden. Tabel 2 viser, hvordan et skift af opgørelsesmetode påvirker denne inddeling af de ufaglærte og faglærte.

Tabel 2: Betydningen af valg af DISCO-cifre, 2011

	Ufaglært				Faglært			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
DISCO 2	20,8	47,5	31,7	264.986	86,1	4,6	9,3	452.724
DISCO 3	41,2	33,6	25,2	264.986	87,2	4,2	8,7	452.724
DISCO 4	40,9	33,5	25,7	264.986	92,1	2,4	5,5	452.724

Kilde: Egne beregninger

Tabellen viser, at der for de ufaglærte sker en markant ændring i opgørelsen, når vi bevæger os fra to til tre cifre, mens den store ændring hos de faglærte er ved valget af tre eller fire cifre. Denne forskel skyldes, at inddelingen i DISCO-koden af ufaglærte jobs er af mindre detaljeringsgrad end for faglærte. Dette betyder, at en inddeling efter to cifre vil medføre, at jobfunktioner som ikke i praksis er ens vil tilhøre samme gruppe, mens skiftet fra tre til fire viser den finere inddeling for de faglærte. Alt i alt viser tabellen, at der er lidt vundet ved at bevæge sig fra tre til fire cifre, og at gennemføre på to cifre vil være for groft især for de ufaglærte.

Fordeling på virksomhedens størrelse

I det følgende vil vi beskrive fordelingen af de tre typer ufaglærte og faglærte på virksomhedsstørrelse, branche og beliggenhed samt individets køn og alder i 2011. Virksomhedens størrelse er her angivet efter antallet af medarbejdere (jf. Tabel 3). Selv om vi har udeladt virksomheder med mindre end ti ansatte, kan der stadig snige sig enkelte virksomheder ind, som i denne opgørelse har 1-10 ansatte. Det skyldes, at gennem året kan virksomhederne variere i størrelse. Men netop disse virksomheder giver indsigt i, hvordan fordelingen på de tre typer ser ud i helt små virksomheder.

Tabel 3: Fordeling af almindelig, semi-super og super efter virksomhedens størrelse, 2011

	Ufaglært			Faglært		
	Almindelig	Semi-super	Super	Almindelig	Semi-super	Super
1-10	37,5	32,6	29,9	87,4	4,9	7,6
11-50	36,0	35,4	28,6	88,6	4,0	7,4
51-250	36,9	34,7	28,4	87,7	3,9	8,4
251-	45,0	32,8	22,2	87,2	4,2	8,7

Kilde: Egne beregninger.

Som det fremgår af Tabel 3, er betydningen af virksomhedens størrelse for klassificeringen af de ufaglærte og faglærte: Meget store virksomheder (250+) har færre super ufaglærte og flere

almindelige ufaglærte. Det adskiller dem kraftigt fra andre virksomheder. En mulig begrundelse er, at medarbejdere i mindre virksomheder skal dække flere arbejdsopgaver, mens medarbejdere i store virksomheder skal dække færre arbejdsopgaver og dermed er mere specialiserede. For de faglærte er inddelingen i størrelse mindre betydende. Andelen af almindeligt faglært er nogenlunde konstant på 87-89 pct. og semi-super og super andelen er også ret stabile over virksomhedens størrelse.

En forsigtig udledning af denne Tabel, så ligner de udeladte virksomheder med 1-10 medarbejdere altså virksomheder med 11-50 medarbejdere og endda endnu større virksomheder op til 250 medarbejdere.

Fordelingen på brancherne

Fremstillingen på brancherne bygger på Danmarks Statistiks opdeling af de danske virksomheder på ti brancher, hvor vi dog har splittet handel, transport, hotel og restauration i tre. Det skal især bemærkes, at branchen *Landbrug og fiskeri* i vores population udgør et meget begrænset antal personer, det skyldes at der er mange små (enkeltmands-) virksomheder og at vi opgør på november ansættelse, så vil vi miste de fleste sæsonarbejdere i denne branche, dermed er det ikke et retvisende billede af denne og vi undlader at kommentere på den.

Antallet af ufaglærte i forhold til antallet af faglærte er ca. 1:2 i analysepopulationen. Dette forhold er imidlertid med store forskelle fordelt på brancher. I hotel- og restauration er der flere ufaglærte end faglærte (jf. Tabel 4). Transport og kultur, fritid og anden service har næsten lige så mange ufaglærte som faglærte. I den anden ende af skalaen finder vi finansiering og forsikring og bygge og anlæg, hvor forholdet er omkring 1:3 i de faglærtes favør.

Tabel 4: Almindelig, semi-super og super fordelt på brancher, 2011

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
Bygge og anlæg	52,8	29,8	17,4	11.261	94,1	1,7	4,3	34.987
Ejendomshandel og udlejning	20,7	46,0	33,3	2.705	93,0	2,0	5,0	4.977
Erhvervsservice	40,7	33,3	26,1	17.447	77,2	10,6	12,3	22.863
Finansiering og forsikring	10,4	42,9	46,8	8.928	56,3	13,5	30,3	26.393
Handel	26,8	49,3	23,9	39.650	91,4	3,1	5,5	69.212
Hoteller og restauration	50,5	26,9	22,7	6.406	96,2	1,8	2,1	4.145
Industri, råstofindvinding og forsyning	34,7	37,3	28,0	43.950	89,3	3,6	7,1	76.503
Information og kommunikation	15,2	43,2	41,6	11.008	60,2	14,0	25,8	14.347
Kultur, fritid og anden service	36,6	30,3	33,1	7.317	81,9	5,8	12,3	8.215
Landbrug, skovbrug og fiskeri	61,3	19,7	19,0	274	94,8	2,5	2,8	363
Offentlig administration, undervisning og sundhed	47,6	29,2	23,1	93.817	90,5	2,4	7,1	167.769
Transport	75,4	11,3	13,3	22.220	93,7	2,7	3,6	22.943

Kilde: Egne beregninger.

Det fremgår også af Tabel 4, hvordan de enkelte brancher benytter sig af den ufaglærte og faglærte arbejdskraft. Til forskel fra tidligere, hvor vi så den totale fordeling, afviger transport, bygge og anlæg, og hotel og restauration fra det overordnede billede om, at ufaglærte udfører faglært arbejde. I disse brancher udfører over halvdelen af de ufaglærte nemlig arbejdsopgaver svarende til deres uddannelse. Afvigelsen fra det overordnede skal findes i de typer af arbejdsopgaver i disse brancher, der kræver en uddannelse, mens der for de brancher, som viser samme tendens som det før fundne, må formodes at være færre barrierer for at kunne udføre arbejdsopgaver på et højere niveau.

Finansiering og forsikring⁴ og information og kommunikation er særdeles markante, hvor henholdsvis 90 og 85 pct. af de ufaglærte udfører arbejde på et højere niveau. Disse brancher har også en høj andel med en videregående uddannelse. Dette tyder på, at det er lettere i disse brancher for de ufaglærte at udføre arbejdsopgaver på højere niveau.

Fordelingen mellem semi-super og super varierer også over brancherne på trods af, at vi har fjernet branchevariationen i lønningerne. Således er der markant større andel semi-super ufaglærte i handel, ejendomshandel og udlejning, finansiering og forsikring, og information og kommunikation. Det er ufaglærte, som formentlig udfører både faglært og ufaglært arbejde, da de ikke får den samme løn som andre i jobfunktioner. I finansiering og forsikring og information og kommunikation er det over 40 pct., der er super ufaglærte. Det kan hænge sammen med, at der er en del privat uddannelse i disse brancher, fx forsikringsassurandøruddannelsen.

I Tabel 4 er der ikke den store forskel i benyttelsen af de faglærte. De eneste brancher, som adskiller sig fra den overordnede fordeling er information og kommunikation og finansiering og forsikring, hvor 55 og 60 pct. udfører arbejde svarende til faglært niveau, mens den anden halvdel udfører arbejde svarende til arbejde på videregående niveau i 2011. Det er også muligt her, at privatuddannelse har en indflydelse, da fx forsikringsmægler har en EUD som adgangsgivende eksamen. I de resterende brancher ses det, at faglærte udfører arbejde på faglært niveau, så denne træghed, som vi så i den overordnede fordeling er altså ikke drevet af enkelte brancher, da stort set alle udviser denne adfærd.

Det lokale arbejdsmarked

Efter at have set på, hvordan brancherne sammensætter deres arbejdsstyrke ud fra kategoriseringen, vil det også være relevant at se nærmere på, om denne er geografisk betinget. Det kunne forventes, at i områder, hvor det er svært at tiltrække den ønskede arbejder, vil virksomheden vælge i stedet at opkvalificere sin arbejdsstyrke til at varetage den pågældende opgave – eller sagt på en anden måde: Hvis den nødvendige person ikke er til stede i virksomhedens egen arbejdsstyrke er man nødsaget til at bruge det man har, da det tager tid at finde den rette medarbejder blandt de jobsøgende. Bornholm kan have temmeligt svært ved at tiltrække den nødvendige arbejdskraft, dermed er det nødvendigt at benytte ufaglærte til at udfylde faglærte arbejdsopgaver. Derimod er der ikke den samme knaphed i København og omegn, dermed også Nordsjælland, hvor fordelingen mere er bundet på, at det er lettere for virksomheder i hovedstadsområdet at tiltrække den ønskede arbejder. Fordelingen afhænger dog også i høj grad af branchefordelingen, der vil variere regionalt.

I Tabel 5 ses der på, hvorledes de ufaglærte og faglærte fordeler sig over grupperne af almindelige, semi-super og super. Ud fra tabellen kan vi se, at der rent faktisk er en geografisk forskel mellem, hvordan virksomhederne benytter de ufaglærte og faglærte set ud fra virksomhedens beliggenhed. For det første er forholdet mellem ufaglærte og faglærte regionalt meget ensartet, nemlig 1:2. Kun København skiller sig ud ved at have færre faglærte, hvor forholdet er 1:1,5.

⁴ Der kan sås tvivl om, at de ufaglærte i fx finansiering og forsikring er egentlige ufaglærte. Branchen er kendetegnet ved, at de selv uddanner deres medarbejdere, fx forsikringsmæglere. Tilmed vil der i de brancher være hjælpefunktioner i virksomheden som fx facility management, der ofte er ufaglært arbejde, der outsources til andre virksomheder i fx erhvervsservice.

Tabel 5: Geografisk fordeling af almindelig, semi-super og super, 2011

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
Bornholm	48,1	25,4	26,5	1.301	94,3	1,4	4,3	2.924
Fyn	44,0	29,5	26,4	15.462	91,4	2,5	6,1	29.069
København	41,1	33,5	25,4	105.419	81,4	6,7	11,9	150.653
Nordjylland	43,6	32,1	24,3	19.345	90,5	2,6	7,0	40.266
Nordsjælland	38,1	34,8	27,0	14.875	89,3	3,2	7,5	26.261
Sjælland	45,1	30,2	24,7	22.498	91,0	2,4	6,6	45.929
Syddjylland	44,3	31,7	24,0	29.835	89,5	3,1	7,4	59.962
Vestjylland	40,6	34,9	24,5	17.722	89,8	3,5	6,7	36.236
Østjylland	36,9	38,4	24,7	38.529	89,1	3,1	7,8	61.422

Kilde: Egne beregninger.

For det andet er variation i andele af almindelige uaglærte over landsdele går fra 48 pct. på Bornholm til 37 pct. i Østjylland. Dermed er der regionale forskelle. Tilsvarende er der også stor variation i andelen, der er semi-super uaglærte idet 25 pct. på Bornholm til 38 pct. i Østjylland. Derimod virker andelen af super uaglærte relativt stabil. Der er altså ikke noget, der tyder på at flere uaglærte arbejder som semi-super eller super på fx Bornholm, men hvorvidt dette er drevet af regionale brancheforskelle ligger uden for denne rapport's formål.

For de faglærte ser vi ikke som hos de uaglærte den samme grad af forskelle mellem landsdelene. Kun København skiller sig ud ved at have en meget højere andel af semi-super og super faglærte, hvilket vi tidligere fandt også var tilfældet i brancherne finansiering og forsikring og information og kommunikation. Det kan være med til at forklare forskellen.

Fordeling af mænd og kvinder

Blandt de uaglærte ses det fra Tabel 6, at kvinderne i langt højere grad end mændene udfører arbejde på et højere niveau end deres uddannelse blandt de uaglærte. Til gengæld er der flere mænd, der er endt som super uaglærte end kvinder.

Tabel 6: Kønsfordeling af almindelig, semi-super og super, 2011

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
Kvinde	38,9	37,4	23,8	128.108	90,3	3,8	5,9	222.191
Mand	43,7	29,9	26,4	136.878	84,1	4,5	11,4	230.531

Kilde: Egne beregninger.

Denne forskel mellem kønnene kan delvis spores tilbage til brancheforskelle. Fx transport og bygge og anlæg, som begge er meget mandsdominerede brancher, har mange almindelige uaglærte.

Fokuserer vi på de faglærte i Tabel 6 er det mændene som er beskæftiget over faglært niveau. Det kan delvis forklares ved brancherne, da information og kommunikation er mandsdomineret, men det gælder fx ikke for finansiering og forsikring, som også har en stor andel af semi-super og super faglærte. Der er altså forskel på kønnene, når det kommer til jobfunktion. At mændene har en højere tilbøjelighed til at være super (u)aglærte viser, at lønnen kan fange andre forskelle, fx kønsspecifikke lønninger. I analyserne senere kontrolleres separat for kønsforskelle.

Fordeling på alder

Personens alder må ligeledes forventes at have en betydning for, om personen er almindelig, semi-super eller super. Dette skal ses sammen med, at desto ældre personen bliver, desto mere viden og erfaring må det forventes, at personen har opsamlet. På den anden side vil en ældre person også være nødsaget til at trappe ned med årene; for personer, der kommer tættere på pensionen vil det måske ikke kunne betale sig at skifte til en højere jobfunktion, da der også vil være omkostninger forbundet hermed.

Tabel 7: Aldersfordeling af almindelig, semi-super og super, 2011

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig	Semi-super	Super	Total	Almindelig	Semi-super	Super	Total
20-29-årig	42,1	47,9	10,1	81.793	92,0	5,7	2,3	62.348
30-39-årig	40,8	30,3	29,0	42.341	88,5	4,3	7,2	109.072
40-49-årig	40,9	26,6	32,5	65.513	85,4	4,0	10,7	150.547
50-60-årig	41,4	25,8	32,8	75.339	85,8	3,6	10,7	130.755

Kilde: Egne beregninger

Fra Tabel 7 kan vi se, at andelen af almindelige ufaglærte er stort set ens over alle aldersgrupper. Det er interessant, at allerede meget tidligt er det muligt for de ufaglærte at varetage faglært arbejde. Men de fleste 20-29-årige klassificeres som semi-super ufaglært, mens der for ældre aldersgrupper ses en højere sandsynlighed for at være super ufaglært. Det kan dels være fordi, at de unge laver både faglært og ufaglært arbejde, og dels fordi lønnen er stigende med erhvervs erfaringen (alderen), og dermed vil der være flere af de ældre med en højere løn.

Ligesom hos de ufaglærte ses det hos faglærte, at andelen af almindelig er stort set ens for alle aldersgrupper men med en svagt faldende tendens indtil den ældste aldersgruppe. Fordelingen mellem semi-super og super ligner også de ufaglærte, idet blandt de yngre er der flere semi-super faglærte og blandt de ældre flere super faglærte.

Overgange mellem almindelig, semi-super og super

I det tidligere så vi nærmere på udbredelsen af almindelig, semi-super og super ufaglærte og faglærte over tid og på virksomhedens og individernes karakteristika. For at studere betydningen af eksempelvis VEU vil vi fokusere på overgangen fra almindelig til henholdsvis semi-super og super og fra semi-super til super for de ufaglærte og faglærte. Dermed udelader vi som tidligere omtalt, at faglærte i princippet kan blive nedkvalificeret fra almindelig til ufaglært arbejde.

I Tabel 8 er vist de årlige overgangssandsynligheder i pct. fra almindelig til henholdsvis semi-super og super, og fra semi-super til super. Søjlen almindelig til semi-super viser, hvor stor en andel af ufaglærte og faglærte, der året før var klassificeret som almindelig, overgår året efter til at være semi-super, mens almindelig til super viser andelen af almindelige, som overgår til at være super og til sidst viser semi-super til super, hvor stor en andel af semi-super, der bliver super året efter.

Tabel 8: Overgangssandsynlighed for ufaglærte og faglærte, pct.

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total
2005	0,70	0,41	2,76	305.468	0,19	0,39	0,49	521.555
2006	1,13	0,58	4,39	302.239	0,39	0,59	0,66	516.762
2007	1,29	0,59	4,97	291.107	0,23	0,48	0,47	505.388
2008	1,25	0,57	4,53	272.707	0,26	0,44	0,40	485.738
2009	1,65	0,96	4,04	211.290	0,22	0,48	0,30	390.235
2010*	.	.	.	222.365	.	.	.	424.439
2011	1,78	1,16	3,16	264.986	0,26	0,28	0,93	452.722

Anm.: * Brud i jobfunktion i 2010 umuliggør beregning af overgangssandsynlighed for 2009-2010.

Kilde: Egne beregninger.

De viste overgangssandsynligheder skal som tidligere under opgørelsen af bestandene ses i lyset af konjunktursituationen for det pågældende år, da det ud fra definitionen af almindelig, semi-super og super vil være under indflydelse af til- og afgangene fra beskæftigelse. Vi rapporterer ikke overgangen for 2010, da den lider under databrud i klassifikationen af jobfunktion.

Fra Tabel 8 kan vi se, at de ufaglærte i højere grad end de faglærte oplever en overgang til et højere niveau, da de ufaglærtes overgangssandsynlighed i stort set alle tilfælde er højere end for de faglærte. Dette spiller meget godt over i, hvad vi så tidligere i beskrivelsen af bestanden, hvor vi fandt, at de ufaglærte i langt højere grad end de faglærte udføre arbejde på et højere niveau. Over tid er sandsynligheden for de ufaglærte stigende for at overgå fra almindelig til en af de to højere niveauer. Aftagen fra semi-super er imidlertid stigende indtil den økonomiske krise, hvorefter den aftager. For de faglærte er der ikke en klar trend i nogle af de tre overgangssandsynligheder.

Alder ved overgang

For de ufaglærte og faglærte, som vist i Tabel 9, ses det, at overgangssandsynlighederne følger et særligt mønster. Overgangene er lave for de 20-29 årige og 50-60 årige og høje for de 30-50 årige. Det er naturligt, at sandsynligheden er stigende med alderen, da erfaringen jo skal erstatte formel skolegang, inden de faglærte jobfunktioner kan varetages. At overgangssandsynligheden falder for de ældste kan skyldes, at investeringer i nye jobfunktioner ikke er så aktuell for ældre medarbejdere, da det ofte er forbundet med oplæring, hvor afkastet af oplæringen kun kan udnyttes i få år.

Tabel 9: Overgangssandsynlighed på alder, 2011, pct.

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total
20-29-årig	1,74	0,64	1,41	81.793	0,33	0,11	0,61	62.348
30-39-årig	1,86	1,51	3,97	42.341	0,29	0,31	1,11	109.072
40-49-årig	1,98	1,52	4,06	65.513	0,26	0,33	0,99	150.547
50-60-årig	1,61	1,23	3,82	75.339	0,19	0,26	0,87	130.755

Kilde: Egne beregninger

For de faglærte er overgangen fra almindelig til semisuper dog højest for de yngste, hvilket kan være drevet af de private uddannelser, som vi tidligere har omtalt, især foretages hos de unge faglærte.

Erhvervserfaring ved overgang

Som vi allerede var inde på ovenfor, er sammenhængen mellem overgang og alder formentlig drevet af erhvervserfaring. Undtagelsen er for de ældste, der jo vil stå over for pension inden for en overskuelig fremtid. Derfor ser vi nu på den gennemsnitlige erhvervserfaring ved overgangene.

Tabel 10: Overgangssandsynlighed fordelt på erhvervserfaring, 2011, pct.

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total
0-2 år	1,01	0,16	0,38	34.015	0,10	0,05	0,24	2.056
2-5 år	2,09	0,60	1,51	34.671	0,20	0,04	0,25	19.970
5-10 år	1,89	1,28	3,43	30.274	0,38	0,16	0,78	52.065
Over 10 år	1,85	1,47	4,02	166.026	0,24	0,31	1,00	378.631

Kilde: Egne beregninger

I Tabel 10 har vi inddelt erhvervserfaring i 0-2 år, 2-5 år, 5-10 år og 10+ år, som skal fange meget erhvervserfaring uden at ramme pensionsalderen. Bemærk at gruppen med 10 eller flere års erhvervserfaring er meget høj.

Erhvervserfaring ved overgangen for de ufaglærte og faglærte viser stort set den samme systematik, som vi fandt under alderen med undtagelse af den aftagende effekt for de ældste.

Overgangssandsynlighederne er højere, desto mere erhvervserfaring personen har. Systematikken er meget klar her, hvor mere erfaring entydigt øger sandsynligheden for at overgå til et højere jobfunktionsniveau.

I analysen tager vi højde for både erhvervserfaring og alder, hvor forskellen i mange tilfælde vil være, at alder beskriver tidspunktet frem mod pension, hvilket – i princippet – ikke er tilfældet for erhvervserfaring.

Branchens betydning for overgang

Anvendelsen af ufaglærte og faglærte i de enkelte brancher varierede meget. Det samme mønster finder vi for overgangssandsynlighederne. I 2011 var overgangen fra almindelig ufaglært til semi-super faglært på 1.78 pct. I Tabel 11 ses det, at handel og industri mv. ligger over dette niveau, mens de øvrige brancher ligger under. Begge brancher har også en mindre andel almindelige ufaglærte end gennemsnittet i undersøgelsen. Særligt lave overgangssandsynligheder finder vi for transport og ejendomshandel og udlejning. Transport er kendetegnet ved at have mange almindelige ufaglærte, men for ejendomshandel og udlejning er det ikke tilfældet. En mulig forklaring er, at i ejendomshandel og udlejning er der mange ufaglærte, der udelukkende ansættes til at udføre faglært arbejde. Dermed er der færre overgange fra almindelig til semi-super.

Overgangen fra almindelig til super var i populationen nede på 1,19 pct. for de ufaglærte. Her er det kun industrien, som har et højere niveau end alle andre brancher. Der er altså noget, som tyder på, at industrien har et særligt højt niveau af skift i jobfunktioner. Alle andre brancher ligger lavere end gennemsnittet, og særligt lavt er offentlig administration, uddannelse og sundhed, information og kommunikation, og finansiering og forsikring. De to sidste har flest super ufaglærte, så enten kommer de fra semi-super ufaglærte, eller også er der meget lidt bevægelse mellem grupperne.

I alt skiftede 3,16 pct. fra semi-super til super ufaglært i 2011. Igen er der stor branchevariation. Transport og offentlig administration, uddannelse og sundhed ligger klart under, mens handel mv. og hoteller og restauration ligger lige på gennemsnittet. De øvrige brancher er over. Især finansiering og forsikring og ejendomshandel og udlejning ligger højt.

I alt finder vi, at der er store brancheforskelle. Især ligger industrien mv. meget højt i skift mellem almindelige, semi-super og super ufaglærte. Transport har små overgangssandsynligheder, hvilket afspejles i, at deres andel af semi-super og super ufaglærte er den laveste af brancherne. Også

offentlig administration, uddannelse og sundhed ligger lavt. Finansiering og forsikring, og ejendomshandel og udlejning ligger lavt på overgange fra almindelige ufaglærte, men højt fra semi-super til super, hvilket kan skyldes særlige uddannelsesforhold. Bemærk, at skiftene i tabellen for de faglærte og ufaglærte kan være mellem brancher.

De sidste fire søjler i Tabel 11 sammenligner overgange for faglærte. De største overgangssandsynligheder for de faglærte er i finansiering og forsikring, kultur, fritid og anden service, og information og kommunikation. Både finansiering og forsikring, og information og kommunikation har færrest almindeligt faglærte. For kultur, fritid og anden service, er der også færre almindeligt faglærte end gennemsnittet, men de har altså noget højere overgangssandsynligheder end gennemsnittet. I den lave ende finder vi hoteller og restauranter, bygge og anlæg, og transport, hvor overgangssandsynlighederne til et højere jobfunktionsniveau er meget små.

Tabel 11: Overgangssandsynlighed på brancher, 2011, pct.

	Ufaglærte				Faglærte			
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Total
Bygge og anlæg	0,80	0,45	3,60	11.261	0,13	0,25	0,45	34.987
Ejendomshandel og udlejning	0,37	0,26	4,88	2.705	0,12	0,24	0,28	4.977
Erhvervsservice	0,91	0,73	3,66	17.447	0,45	0,39	1,47	22.863
Finansiering og forsikring	0,66	0,19	5,28	8.928	0,88	0,86	2,35	26.393
Handel	2,20	0,64	3,17	39.650	0,23	0,25	0,55	69.212
Hoteller og restauration	0,72	0,91	3,18	6.406	0,07	0,24	0,12	4.145
Industri, råstofindvinding og forsyning	5,90	5,16	4,17	43.950	0,21	0,28	0,82	76.503
Information og kommunikation	0,65	0,13	4,02	11.008	0,66	0,56	2,28	14.347
Kultur, fritid og anden service	0,59	0,66	3,58	7.317	0,78	0,89	0,68	8.215
Offentlig administration, undervisning og sundhed	0,74	0,18	2,58	93.817	0,15	0,15	0,98	167.769
Transport	0,33	0,31	1,37	22.220	0,20	0,14	0,30	22.943

Anm.: Landbrug er fjernet grundet for lille cellefrekvens

Kilde: Egne beregninger

Et særligt kendetegn for brancherne med høje overgangssandsynligheder er, at de har utroligt mange med et højere uddannelsesniveau. Fx har finansiering og forsikring og information og kommunikation mange ansatte med en videregående uddannelse, og samtidig nogle af de højeste overgangssandsynligheder fra faglært og opad. Et andet eksempel er den lave overgangssandsynlighed for ufaglærte i transport, der er kendetegnet ved at have et af de laveste forhold mellem faglærte og ufaglærte af brancherne. Dette er ikke universelt, da hoteller og restauranter ligeledes har mange ufaglærte i forhold til faglærte, men omkring gennemsnitlige overgangssandsynligheder.

VEU og overgangssandsynligheder

Vi vender os nu mod vores hovedinteresse: Om AMU og anden VEU har en effekt på overgangssandsynlighederne. I det følgende fremstiller vi VEU-forbruget i vores population og sammenligner forbruget for de forskellige overgange mellem almindelig, semi-super og super.

Hvilke kurser benyttes

Vi opdeler kurserne i to hovedgrupper: AMU (arbejdsmarkedsuddannelser) og anden VEU (ikke AMU-kurser). For det første inddrages AMU efter, hvorvidt der er tale om et certificerede, lukkede eller åbne AMU-kurser. Denne opdeling skyldes, at effekten af hver af disse grupper kan variere, da beslutningen om at deltage træffes under forskellige forudsætninger. De lukkede kurser kan i lige så høj grad som at styrke personens kompetencer have til formål at styrke personens tilknytning til arbejdspladsen, både socialt og arbejdsrelateret. I rapporten er disse kurser fundet ved antagelsen om, at samtlige kursister kommer fra samme virksomhed på kurser med mindst fem deltagere. De certificerede kurser er enten givet ved lovkrav eller ved krav fra efteruddannelsesudvalgene. De åbne AMU-kurser består af de kurser, som hverken er påkrævet ved lov eller fra virksomhedens side. For det andet fordeles anden VEU i, om der er tale om et alment eller videregående uddannelsesniveau.

I Tabel 12 ses, hvorledes antallet af henholdsvis anden VEU- og AMU-kurser fordeler sig på undergrupperne. Denne inddeling viser, at der fra 2005 til 2010 var en kraftig stigning i antallet af afholdte VEU-kurser, mens niveauet var tilbage til før krisen i 2011. Stigningen var særligt høj for AMU-kurser. Dette vender dog i 2011, hvor nedgangen i kursusaktiviteten er på AMU området. Dette kan skyldes, at virksomhederne har benyttet AMU til at efteruddanne under den økonomiske krise, hvor aktiviteten var lavere.

Anden VEU udgør mellem 25 og 35 pct. af kursusaktiviteten målt på antal kurser, men her skal man huske, at belastningen er betydeligt større, idet anden VEU-kurser er meget længere end AMU-kurser.

Tabel 12: Fordeling af anden VEU- og AMU-kurser, pct.

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kurser i alt		696,65	701,27	676,71	766,07	976,71	1.024,69	790,5
		2	5	7	3	4	5	67
Anden VEU	Andel af kurser	30,0	26,5	24,9	26,6	25,2	23,3	35,5
	Almen	49,0	46,7	49,3	51,2	52,3	55,2	56,9
	Videregående	51,0	53,3	50,7	48,8	47,7	44,8	43,1
AMU	Andel af kurser	70,0	73,5	75,1	73,4	74,8	76,7	64,5
	Certificerede	7,9	12,3	13,8	14,0	11,7	12,0	11,5
	Lukkede	22,1	18,8	20,6	24,9	25,0	24,1	25,5
	Åbne	70,0	68,9	65,6	61,1	63,3	63,9	63,0

Kilde: Egne beregninger

På undergrupper ses det, at blandt AMU-kurserne er den største gruppe de åbne kurser i alle årene, dernæst de lukkede og til sidst de certificerede. Tendensen her har været et svagt fald i andelen af åbne kurser, mens de lukkede kurser er vokset svagt. Certifikatkurserne er relativt stabile, hvis vi ser bort fra 2005. Faldet i aktiviteten i 2011 rammer lige hårdt på de tre grupper.

AMU-kurserne, som udgør langt størstedelen af de udbudte kurser, er nedenfor i Tabel 13 opgjort efter kompetencer. Fordelingen i den første søjle viser, at AMU-kurserne især er inden for personlig udvikling og arbejdsliv; personlig service, transport og værn, og teknik, produktion og byggeri, mens de mindst benyttede kurser skal findes inden for sprog.

Tabel 13 opdeler kompetencerne på certificerede kurser, lukkede og åbne AMU-kurser. Denne opdeling af kurserne viser, at de certificerede kurser er koncentreret i relativt få kompetenceområder,

og ikke i salg og marketing; sprog; personlig udvikling og arbejdsliv; og IT. Til gengæld er teknik, produktion og byggeri og personlig service, transport og værn meget stærkt repræsenterede kompetencer i de certificerede kurser.

Tabel 13: Fordeling af AMU-kurser, 2011, pct.

	Total	Certificerede	Lukkede	Åbne
Total	509.789	58.571	130.039	321.179
Sprog	2,1	0,0	1,4	2,8
Salg og marketing	5,6	0,0	6,1	6,4
Regnskab, finansiering, ledelse og adm.	13,2	0,0	11,8	16,1
Personlig udvikling og arbejdsliv	16,2	4,8	31,8	12,8
IT	7,7	0,0	5,4	9,9
Teknik, produktion og byggeri	14,3	37,3	6,5	13,3
Miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og sikkerhed	5,9	11,3	6,2	4,7
Personlig service, transport og værn	18,8	46,5	19,7	13,4
Kompetencevurdering	4,6	0,0	2,6	6,2
Rest	11,8	0,0	8,5	14,3

Kilde: Egne beregninger.

Tabel 13 viser også, der er forskel på lukkede kurser og åbne kurser. Personlig udvikling og arbejdsliv, hvor fx kurser omkring samarbejde findes, udgør næsten en tredjedel af de lukkede kurser. Kompetencer inden for personlig service, transport og værn udgør en femtedel af kurserne. Sprog og realkompetence vurdering udgør en meget lille del af de lukkede kurser. De åbne kurser derimod er inden for regnskab, finansiering, ledelse og administration. Kompetencer inden for teknik, produktion og byggeri, og personlig service, transport og værn udgør stort set den samme procentandel sammen med personlig udvikling og arbejdsliv. Kurser i restgruppen, som vi ikke har haft succes med at fordele på kompetencer, udgør 14 pct. af de åbne kurser. Sprog og miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og sikkerhed er forholdsvis små kompetenceområder blandt åbne kurser.

Tabel 14: Fordeling af videregående VEU på hovedområder i 2011, pct.

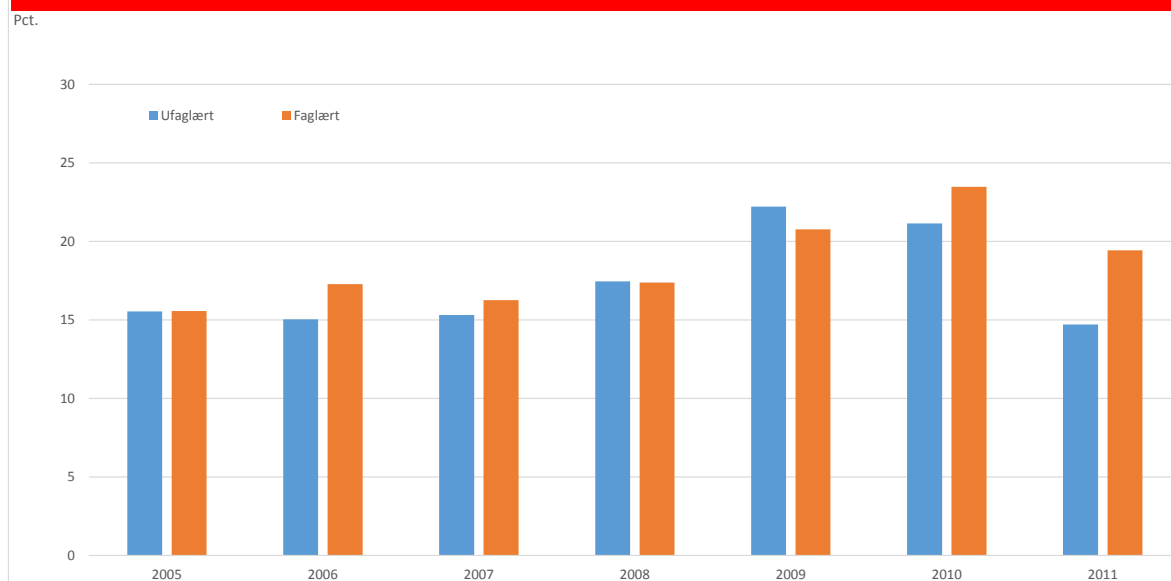
Humaniora	Sundhed	Samfund	Teknik	Rest	Total
19.5	12.3	59.9	4.0	4.3	121,064

Kilde: Egne beregninger.

I Tabel 14 er anden VEU inddelt i hovedområder. Det fremgår, at det er hovedområdet samfund, der er mest udbredt. Humaniora og sundhed følger langt efter. Området samfund dækker over samfundsvidenskabelige kurser og kurser orienteret mod handel og kontor. Restgruppen dækker over kurser inden for forsvar og de kurser, som ikke kan klassificeres på et område.

I analysen er fokus på ufaglærte og faglærte. I Figur 2 er vist den årlige andel af ufaglærte og faglærte, som deltager på et eller flere AMU-kurser det pågældende år. Opgørelsen tager udgangspunkt i starttidspunktet for kurser. Dermed vil et kursus, som strækker sig over flere år, blive opgjort i startåret. Af figuren fremgår det, at mellem 15 og 23 pct. hvert år benytter sig af AMU kurser for de ufaglærte og faglærte. Der er altså en betydelig aktivitet på dette område for ansatte i virksomheder med mindst ti ansatte. Det ses også, at de faglærte i højere grad end de ufaglærte benytter sig af AMU-kurser. Fælles for begge grupper er, at vi under højkonjunktoren op til 2008 ser en mindre andel af de ufaglærte og faglærte på AMU-kurser end under den efterfølgende lavkonjunktur.

Figur 2. Ufaglærtes og faglærtes brug af AMU-kurser

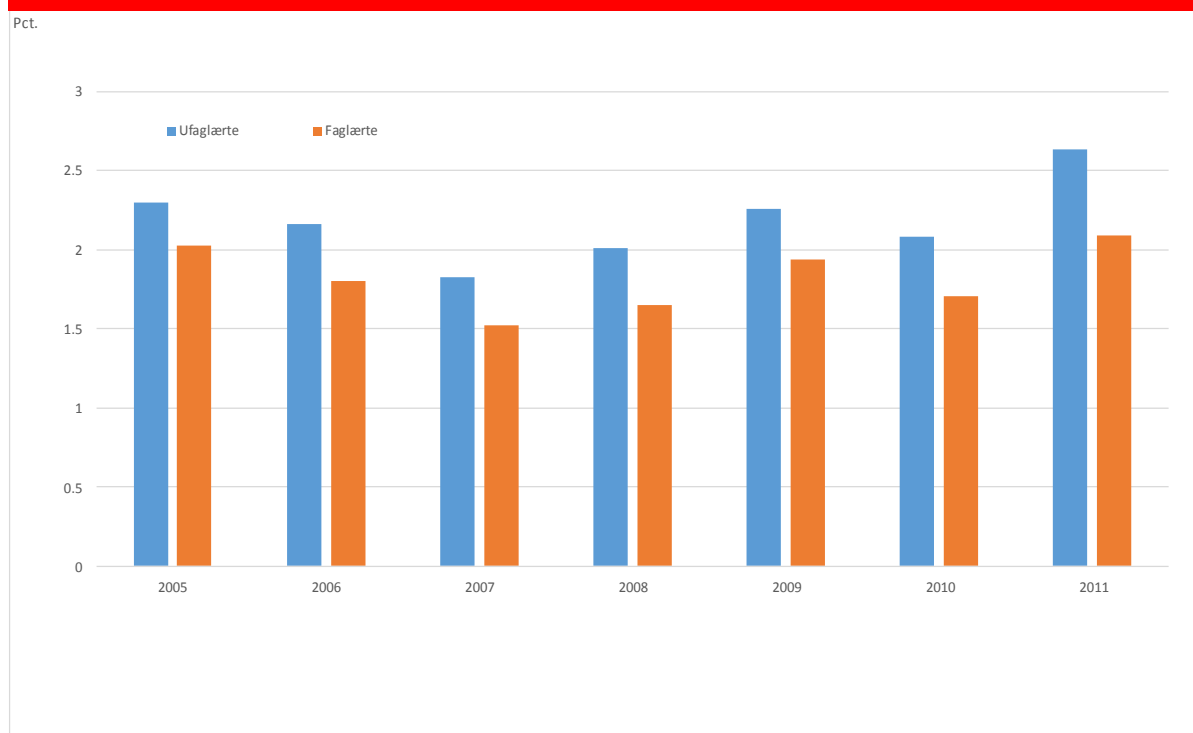

Kilde: Egne beregninger

Vendepunktet for de ufaglærte er allerede i 2009 og for de faglærte i 2010. Det tyder på, at virksomhederne har holdt på de faglærte længere tid og udnyttet perioden til at efteruddanne dem, hvilket kan begrundes med at søgeomkostningerne efter faglærte kan være højere end for ufaglærte.

Ikke nær så mange ufaglærte og faglærte er i berøring med anden VEU, som det fremgår af Figur 3. Mellem 1,5 og 2,5 pct. af de ufaglærte og faglærte er i perioden i berøring med anden VEU. Som med AMU ser det ud til, at der er færrest under den økonomiske højkonjunktur, der deltager i anden VEU kursusaktivitet. Niveaueet er lidt højere under lavkonjunktoren, men med udsving.

Figur 3: Ufaglærtes og faglærtes brug af anden VEU-kursers

Kilde: Egne beregninger.

I Tabel 15 ses forskellen mellem de ufaglærte og faglærtes brug af AMU-kurser på certifikat, lukkede og åbne kurser. For både ufaglærte og faglærte ses det, at der i langt højere grad har været deltagelse på de åbne AMU-kurser. De faglærte har benyttet sig en anelse mere af de åbne end de ufaglærte – omvendt har de ufaglærte en højere andel af certificerede kurser.

Tabel 15: Fordeling af kursister på hovedgrupper af kurser i 2011

Ufaglærte				Faglærte			
Certificerede	Lukkede	Åbne	Total	Certificerede	Lukkede	Åbne	Total
17.7	31.6	50.6	45,246	12.2	34.5	53.3	104,671

Kilde: Egne beregninger.

I Tabel 16 opdeles hovedgrupperne af AMU på undergrupper efter kompetencer for de ufaglærte og faglærte i 2011. Dette gøres for at se nærmere på, om der er forskel på, hvilke kompetencekurser de ufaglærte og faglærte deltager på. I søjlerne for ufaglærtes og faglærtes total ses meget små forskelle mellem kompetencekurserne for de ufaglærte og faglærte. Blandt ufaglærte er det en fjerdedel, der deltager i kurser for personlig service, transport og værn, hvor det kun er en femtedel af de faglærte, der deltager. Ellers er der meget små forskelle mellem kompetencerne. Tilsvarende er der for de certificerede kurser en meget lille forskel. Som i tabel 13 er det inden for personlig service, transport og værn, teknik, produktion og byggeri; og miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og sikkerhed, der er mest kursusaktivitet.

De lukkede kurser er især koncentreret om personlig udvikling og arbejdsliv for både ufaglærte og faglærte. For de åbne AMU kurser er det især personlig service, transport og værn, og teknik, produktion og byggeri for henholdsvis ufaglærte og faglærte, som er mest dominerende. Fra Tabel 16 er det klart, at kompetencefordelingen kun giver meget små forskelle mellem ufaglærte og faglærte, uanset om det er certificerede, lukkede eller åbne kurser.

Tabel 16: Fordeling af kursister på kompetenceinddelt AMU, 2011

	Ufaglært				Faglært			
	Total	Certificerede	Lukkede	Åbne	Total	Certificerede	Lukkede	Åbne
Total	45.246	8.030	14.307	22.909	104.671	12.769	36.119	55.783
Sprog	3,0	0,0	2,3	4,4	2,2	0,0	1,7	3,1
Salg og marketing	6,7	0,0	6,7	9,1	6,5	0,0	6,6	7,8
Regnskab, finansiering, ledelse og adm.	9,8	0,0	12,8	11,3	10,8	0,0	11,5	12,9
Personlig udvikling og arbejdsliv	19,6	0,0	34,1	17,4	18,5	0,0	28,9	16,0
IT	3,0	0,0	3,7	3,7	3,1	0,0	3,4	3,5
Teknik, produktion og byggeri	12,9	28,7	7,5	10,7	16,4	29,2	10,7	17,3
Miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og sikkerhed	7,2	12,5	7,0	5,4	7,4	14,9	7,1	5,8
Personlig service, transport og værn	25,1	56,2	15,8	20,0	20,8	50,4	18,2	15,7
Kompetencevurdering	4,7	0,0	3,3	7,3	3,3	0,0	1,7	5,1
Rest	8,0	2,6	6,7	10,7	11,0	5,5	10,2	12,9

Kilde: Egne beregninger.

AMUs betydning for overgangssandsynligheden

Kan vi observere en sammenhæng mellem brugen af AMU og sandsynligheden for, at den uaglærte eller faglærte overgår til at være uaglært eller faglært på et højere niveau? I det følgende undersøger vi sammenhængen mellem AMU aktiviteten og overgangssandsynligheden i samme kalenderår. I den efterfølgende statistiske analyse inkluderes AMU taget året før også i analysen. I princippet kan AMU taget for to eller flere år siden også være betydende for overgangssandsynligheder, men fra tidligere studier ved vi, at det gør en mindre forskel for analysen på fx beskæftigelse og løn, om det ene eller andet mål anvendes (Kristensen et al. (2009)). Derudover er det muligt, at AMU-kurserne først tages efter skift i jobfunktion, så i virkeligheden er det fremtidige AMU-aktiviteter, der skal indgå. Det afhænger af, om arbejdskraften på den korte bane kan vente med at få AMU, fordi der er travlt i virksomheden, og så må investeringen i uddannelse, der ofte foregår på den længere bane, vente.

Brugen af AMU måles som procentandelen af et fuldt studieår.⁵ Det vil sige, at der ikke tages hensyn til, hvor lang en periode kurset strækker sig over, men kun aktivitetsomfanget. Dermed vil et kursus, som strækker sig over flere måneder sammenlignes med kursus på et par uger, hvis omfanget er det samme.

I Tabel 17 er forbruget af AMU 2,9 pct. af et årsværk for almindelige uaglærte, der også var almindelige året før. Men forbruget af AMU er højere hos dem, som er semi-super og super, og som var almindelige året før. Det tyder på en positiv sammenhæng mellem AMU og overgangen til et højere niveau. For de semi-super uaglærte, der var semi-super uaglærte, var AMU forbruget 2,3 pct. af et årsværk, og til sammenligning var det 2,4 pct. for super uaglærte, der var semi-super året før. Altså en svag positiv sammenhæng mellem AMU og overgangen fra semi-super uaglært til et højere (løn-)niveau.

Tabellen rapporterer ikke, om forskellene er statistisk signifikante, hvilket vi vender os imod under den statistiske analyse senere.

⁵ Et fuldt studieår er typisk 40 uger á 37 timer, men afvigelser forekommer fra denne regel.

Tabel 17: AMU-forbrug fordelt på overgange, ufaglært, 2005-2009, 2011, pct.

Året før	Almindelig	Semi-super	Super
Almindelig	2,9	3,4	3,3
Semi-super	*	2,3	2,4
Super	*	*	*

Kilde: Egne beregninger.

Tilsvarende viser Tabel 18 AMU-forbrug og overgangssandsynligheder for faglærte. AMU-forbruget for almindelige faglærte, der også var almindelige faglærte året før, var på 2,4 pct. Bemærk at forbruget er lavere end for ufaglærte på trods af, at vi tidligere konstaterede, at faglærte tager flere kurser end ufaglærte, dvs. at ufaglærte tager længere kurser end faglærte. For semi-super faglærte, som var almindelige faglærte året før, er AMU-forbruget højere på 2,8 pct., mens for super faglærte, der var almindelig faglærte året før, er det lavere, nemlig på 2,3 pct. AMU må ikke udbydes på højere niveau end faglært, dermed er der en reel barriere for AMU i at løfte fx til videregående niveau for faglærte. Derfor er det også overraskende, at semi-super faglærte, der var almindelige faglærte året før, er den gruppe, der tager mest AMU. Andre faktorer kan muligvis forklare dette, hvilket vi forsøger at kontrollere for senere.

Tabel 18: AMU-forbrug fordelt på overgange, faglært, 2005-2009, 2011, pct.

Året før	Almindelig	Semi-super	Super
Almindelig	2,4	2,8	2,3
Semi-super	*	1,9	2,2
Super	*	*	*

Kilde: Egne beregninger.

For super faglærte, der var semi-super faglærte året før, er forbruget af AMU også højere end for semi-super faglærte, der var semi-super ufaglærte året før. Det er interessant at konstatere, at faglærte, der arbejder på et videregående niveau, tager en del AMU kurser om året. Det vender vi tilbage til nedenfor, hvor det er klart, at ikke alle jobfunktioner er logisk på videregående niveau, fx er ledelse klassificeret som videregående niveau, men denne kompetence eksisterer på AMU niveau.

Anden VEUs betydning for overgangssandsynligheden

Tabel 19 og 20 viser det samme som henholdsvis Tabel 17 og 18, men for anden VEU. Her er det klart, at både ufaglærte og faglærte, der har skiftet jobfunktion fra almindelig året før til et højere niveau, har forbrugt mere anden VEU end faglærte og faglærte, der er forblevet almindelige. For super ufaglærte og super faglærte, der var semi-super ufaglærte og semi-super faglærte året før, er forbruget af anden VEU lavere, end hvis de var forblevet semi-super ufaglærte og semi-super faglærte. Det kan være vanskeligt at forholde sig til, da netop videregående VEU burde spille en betydelig rolle her. Men i Tabel 19 og 20 dækker anden VEU over både videregående og almen VEU, som kan have meget forskellige implikationer, og derudover også er mere langsigtet forstået på den måde at du strækker sig over en længere periode end fx AMU. I den efterfølgende analyse splittes anden VEU i videregående og almen.

Tabel 19: Anden VEU-forbrug fordelt på overgange, ufaglært, 2005-2009, 2011, pct.

Året før	Almindelig	Semi-super	Super
Almindelig	1,3	3,3	2,3
Semi-super	*	4,4	4,1
Super	*	*	*

Kilde: Egne beregninger.

Tabel 20: Anden-VEU forbrug fordelt på overgange, faglært, 2005-2009, 2011, pct.

Året før	Almindelig	Semi-super	Super
Almindelig	1,9	7,7	6,0
Semi-super	*	6,3	5,1
Super	*	*	*

Kilde: Egne beregninger.

Statistisk analyse af overgangssandsynligheder og brugen af VEU

Tabel 17 til 20 viser en korrelation mellem på den ene side AMU og anden VEU og på den anden side sandsynligheden for at overgå til en højere jobfunktion sammenlignet med at forblive i jobfunktionen. Men andre forklaringer for denne korrelation kan være mulig. Fx hvis ældre og mere erfarne medarbejdere både tilbydes advancement i form af højere jobfunktion og samtidig er dem, som får mulighed for at tage VEU kurser. Derfor udvider vi analysen til en statistisk model, der kan kontrollere for nogle af de andre forklaringer, som eksisterer for en positiv (negativ) sammenhæng.

Den statistiske model bygger på, hvordan personer bevæger sig på det danske arbejdsmarked, hvor fokus her er bevægelsen mellem almindelig, semi-super og super. Ud fra dette ønsker vi at se nærmere på, hvordan deltagelse ved et VEU-kursus kan påvirke denne overgang. Modellen udtrykker i sin enkelthed sandsynligheden for, at personen bevæger sig opad i klassificeringen af almindelig, semi-super og super og måler ændringer i sandsynligheder ud fra personens karakteristika i forhold til de personer, som ikke overgår. Vi undersøger disse overgangssandsynligheder for ufaglærte og faglærte for sig. Så i alt vil vi estimere seks modeller.

Variable i modellen

Vi er især interesserede i effekter af VEU på overgangene. Så disse inkluderes både som den VEU, der tages i løbet af året, hvor overgangen sker– disse vil vi omtale som kort sigt– og VEU, der er taget året før, omtalt som langt sigt. Det fanger delvis, at nogle VEU-forløb er flerårige, og at VEU har varige effekter. I Kristensen et al. (2009) akkumuleres VEU over flere år og effekten på beskæftigelse og løn undersøges med dette akkumulerede mål. Vores tilgang kan ses som en udvidelse af deres, da vi tillader en forskellig effekt af VEU taget i året og året før. Endvidere opdeler vi AMU og anden VEU, der er taget i løbet af året i undergrupper for at undersøge, om de har separate effekter.

Vi inkluderer en lang række andre forklarende variable: Først og fremmest køn, alder, erhvervs erfaring, branche, årstal, virksomhedens størrelse og virksomhedens placering, som vi tidligere har forklaret ovenfor. Derudover inkluderer vi en række faktorer, der kan influere jobfunktionen. For det første familieforskel som enlige og børn, der kan være med til at påvirke den tid, man har til rådighed, og behov for jobsikkerhed mm. For det andet jobfunktionsanciennitet, der ligesom arbejdsmarkedserfaring eller anciennitet kan have betydning for overgangssandsynlighederne. Bemærk, at vi har udeladt anciennitet af modellen, da vi inkluderer erhvervs erfaring, alder og jobfunktionsanciennitet, der alle korrelerer meget højt. For det tredje en pendlingsdummy hvis bosiddende i en anden kommune end virksomheden. For det fjerde variable, der beskriver udviklingen i beskæftigelsen i kommunen, i virksomheden og i jobfunktionen. Derudover inkluderer vi også uddannelsesdifferentiering for ufaglærte og faglærte. Det vil sige, at vi inddeler de ufaglærte i, om de har gymnasiet eller folkeskolen som højeste fuldførte uddannelse. Mens de faglærte inddelles på deres indgang til den faglærte uddannelse.

Appendiks D viser listen med forklarende variable og definitionen af dem.

Resultater

Tabel 21 viser resultaterne for de ufaglærte og de variable, som har vores særlige interesse. Resultaterne er rapporteret som ændringer i sandsynligheden ved en ændring i variabelen på 1. Et årsværk åbent AMU-kursus, øger på kort sigt sandsynligheden for at overgå fra almindelig ufaglært til semi-super ufaglært med 12 pct. point.

De første tre rækker indeholder den marginale effekt af anden VEU. De er opdelt på samlet anden VEU på lang sigt, og anden VEU opdelt på almen og videregående, begge på kort sigt. Især anden VEU på lang sigt har en positiv og statistisk signifikant effekt på overgangen til et højere jobfunktionsniveau. Det skyldes formentlig, at anden VEU er længere og mere langstrakte forløb. Så deltagelse i anden VEU året før vidner altså om, at den ufaglærte er langt fremme i uddannelsesforløbet.

De næste fire rækker angiver den marginale effekt af AMU. Igen indgår samlet AMU på langt sigt, desuden AMU splittet i certificerede kurser, åbne kurser, og lukkede kurser – alle på kort sigt. Overordnet finder vi for de ufaglærte en klar positiv effekt af samlet AMU (både kort og lang sigt), hvilket passer med, at dette fungerer som en opkvalificering for denne gruppe.

Resultaterne fra Tabel 17 og 19 bekræftes dermed af den statistiske model. Men der er forskel på typen af AMU-kurser, hvilket også fremgår af Tabel 21. For det første har certificerede og lukkede kurser på kort sigt ingen betydning for overgangen for de almindeligt ufaglærte. Det er kun de åbne AMU kurser, der har en positiv korrelation med overgangssandsynligheden. For det andet har semi-super ufaglærte, der har været på et lukket virksomhedskursus, en mindre sandsynlighed for at blive super faglært. Til gengæld er overgangen fra semi-super ufaglært til super ufaglært kendetegnet ved, at certifikat og åben AMU-aktiviteten er meget høj.

Tabel 21: Betydningen af AMU- og anden VEU-kurser, ufaglærte

	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Anden VEU, langt sigt	0,03* (0,005)	0,01* (0,004)	0,03* (0,011)
Almen VEU, kort sigt	0,03* (0,007)	0,00 (0,000)	0,00 (0,023)
Videregående VEU, kort sigt	0,02* (0,009)	0,00 (0,000)	-0,00 (0,012)
AMU, langt sigt	0,05* (0,012)	0,04* (0,008)	0,21* (0,040)
Certificerede AMU-kurser, kort sigt	0,04 (0,025)	0,00 (0,018)	0,52* (0,121)
Lukkede AMU-kurser, kort sigt	0,06 (0,039)	-0,03 (0,031)	-0,71* (0,136)
Åbne AMU-kurser, kort sigt	0,12* (0,015)	0,04* (0,011)	0,29* (0,062)
Antal observationer	476.104	463.658	310.009
R ²	0,09	0,10	0,02

Anm.: Stjerne indikerer signifikans på 5 pct. Tallene i parentes angiver standardafvigelsen. Øvrige forklarende variable er: Alder, køn, samlever, børn, gymnasie, branche, arbejdsstedslandsdel, erfaring, anciennitet i jobfunktion, årsdummyer, og pendler.
Kilde: Egne beregninger.

Tabel 22 viser resultaterne for de faglærte. Effekterne er små for de faglærte, men det skal ses i lyset af, at der er relativt få semi-super og super faglærte i populationen.⁶ Så der er tale om marginale

⁶ Fx er den marginale effekt af anden VEU på lang sigt opgivet til 0,00 og statistisk signifikant i Tabel 22. Det ligner umiddelbart en ekstremt lille effekt, men svarer til en fordobling i sandsynlighed for at overgå fra almindelig faglært til semi-super faglært, hvilket ikke er en lille effekt. Til sammenligning er stigningen på 0,03 i Tabel 21 for ufaglærte "kun" en stigning i overgangssandsynligheden på 68 pct.

ændringer i meget små sandsynligheder. Som tilfældet med de ufaglærte har anden VEU en positiv effekt på overgangen fra almindelig faglærte til et højere niveau, det er både anden VEU på kort og lang sigt. Som tidligere nævnt er anden VEU mere udstrakt og fordeler sig over flere år.

Interessant er det, at anden VEU ikke spiller en rolle i overgangen fra semi-super faglært til super faglært. Igen kan anden "privat" uddannelse være en medvirkende forklaring. Det skal erindres, at overgangene især sker inden for brancherne finansiering og forsikring, erhvervsservice; og information og kommunikation.

Lige så interessant er det også, at AMU på kort sigt spiller en positiv rolle for de faglærte i overgangen fra semi-super faglærte til super faglærte. Her er det værd at huske, at ikke alle jobfunktioner nødvendigvis er lette at klassificere efter uddannelse. Vores analyse tyder på, at det især er kurser i regnskab, finansiering, ledelse og administration, der medvirker til, at AMU har betydning (se nedenfor). Ledelse på flere niveauer (fx tilsynsførende) varetages ofte af personer med en videregående uddannelse og er dermed klassificeret som sådan. Men det forhindrer ikke AMU-kurser i at være ledelsesorienterede.

Tabel 22: Betydningen af AMU- og anden VEU-kurser, faglærte

	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Anden VEU, langt sigt	0,00* (0,001)	0,01* (0,001)	-0,00 (0,036)
Almen VEU, kort sigt	0,00 (0,002)	0,01* (0,003)	-0,05 (0,138)
Videregående VEU, kort sigt	0,01* (0,000)	0,00* (0,000)	-0,00 (0,040)
AMU, langt sigt	0,01* (0,003)	-0,02* (0,006)	-0,03 (0,133)
Certificerede AMU-kurser, kort sigt	0,01 (0,008)	-0,02 (0,016)	0,84* (0,388)
Lukkede AMU-kurser, kort sigt	-0,09* (0,022)	-0,19* (0,026)	-0,39 (0,516)
Åbne AMU-kurser, kort sigt	0,01 (0,004)	-0,02* (0,008)	0,43* (0,194)
Antal observationer	1.489.266	1.494.849	50.951
R ²	0,05	0,05	0,05

Anm.: Stjerne indikerer signifikans på 5 pct. Tallene i parentes angives standardafvigelsen. Øvrige forklarende variable er: Alder, køn, samlever, børn, indgang på EUD, branche, arbejdsstedslandsdel, erfaring, anciennitet i jobfunktion, årsummyer, og pendler.
Kilde: Egne beregninger.

Modellerne bag Tabel 21 og 22 inkluderer som allerede omtalt en lang række andre forklarende variable, der ikke havde vores særskilte interesse. De detaljerede resultater for modellen kan findes i appendiks E. Her strækker det at koncentrere sig om nogle af de vigtigste.

For de ufaglærte gælder for det første, at køn har en betydning for overgangene ved, at mænd overgår mere hyppigt til super og kvinder til semi-super, hvilket afspejler andre lønforhold, som vi ikke har korregeret for. For det andet har ældre en lavere overgangssandsynlighed end yngre, mens erhvervserfaring har en positiv effekt på overgangen til super og negativ på overgangen til semi-super. Høj jobfunktionsanciennitet har en negativ effekt på overgangen til super og semi-super ufaglærte for de almindelige ufaglærte, mens de semi-super ufaglærte oplever en positiv effekt på

overgangen til super ufaglært. Endelig kan nævnes, at ufaglærte med en studentereksamen har betydeligt højere sandsynlighed for at blive semi-super eller super ufaglært.

For de faglærte betyder kønnet, at mænd har større sandsynlighed for at overgå til super faglærte, mens der ingen forskel er for mænd og kvinder, når det drejer sig om overgangen til semi-super faglært. Alder har kun betydning for overgangen til semi-super, idet jo ældre den faglærte er, desto højere er overgangen. Hvis erhvervserfaringen er høj, har det dog en negativ effekt på overgangen til semi-super og en positiv effekt på overgangen til super for almindeligt faglærte. Jobfunktionserfaring har en negativ effekt på overgangen til et højere niveau for de faglærte. Flere resultater kan ses i appendiks E.

I den deskriptive analyse inddeltes AMU i særlige kompetencer. Det er muligt at estimere, om nogle af de særlige kompetencer er vigtigere for overgangene end andre. Det er gjort i Tabel 23 til og med Tabel 25 for henholdsvis virksomhedsspecifikke, almindelige og certificerede kurser – alle på kort sigt. I tabellen afreporteres kun resultatet for kompetencerne.

For de lukkede kurser i Tabel 21 var effekten nul for de almindelige ufaglærtes overgang til et højere niveau, hvilket dækker over vidt forskellige effekter fordelt på kompetencer (jf. Tabel 23). Fx fra overgangen fra almindelig ufaglært til semi-super ufaglært har lukket AMU i teknik, produktion og byggeri, salg og marketing, og regnskab, finansiering og ledelse en positiv korrelation med sandsynligheden. Omvendt har personlig service, transport og værn, miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og værn, og kompetencevurdering negativ korrelation.

Det vil føre for vidt at gennemgå samtlige resultater, men Tabel 23 til Tabel 25 kan bruges til at kaste lys over nogle af de resultater, som vi fandt i Tabel 21 og Tabel 22. Fx kan den positive korrelation mellem overgangen fra semi-super faglært til super faglært og åben og certificeret AMU forklares ud fra åbne kurser i salg og marketing, regnskab, finansiering, ledelse, og administration, og miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og værn, og certificeret kursus inden for teknik, produktion og byggeri.

Tabel 23: Betydning af lukkede AMU-kurser fordelt på kompetencer

	Ufaglært			Faglært		
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Teknik, produktion og byggeri	+	+			-	
Sprog			-			
Salg og marketing	+	+	+	-		
Regnskab, finansiering, ledelse og administration		+	+			+
Rest			-			
Personlig udvikling og arbejdsliv	+	-	-		-	
Personlig service, transport og sikkerhed	-	-	-		-	-
Miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og værn	-	-	-			
Kompetenceudvikling	-				-	
IT				-	-	+

Bemærkning: Tabellen viser kun fortegn for signifikante estimater på 5 pct. Øvrige forklarende variable er: anden VEU og AMU på lang sigt, alder, køn, samlever, børn, indgang på EUD, branche, arbejdsstedslandsdel, erfaring, anciennitet i jobfunktion, årsummyer, og pendler.
Kilde: Egne beregninger.

Tabel 24: Betydning af åbne AMU-kurser fordelt på kompetencer

	Ufaglært			Faglært		
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Teknik, produktion og byggeri				-	-	
Sprog				+		
Salg og marketing	+	+	+	-		+
Regnskab, finansiering, ledelse og administration	+	+	+			+
Rest	+	-		+		
Personlig udvikling og arbejdsliv	+		-		-	
Personlig service, transport og sikkerhed		-				
Miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og værn	-					+
Kompetenceudvikling	+			+		
IT	+	+	+	-		

Anm.: Tabellen viser kun fortegn for signifikante estimater på 5 pct. Øvrige forklarende variable er: Anden VEU og AMU på lang sigt, alder, køn, samlever, børn, indgang på EUD, branche, arbejdsstedslandsdel, erfaring, anciennitet i jobfunktion, årsummyer, og pendler.
Kilde: Egne beregninger.

Tabel 25: Betydning af certificerede AMU-kurser fordelt på kompetencer

	Ufaglært			Faglært		
	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Teknik, produktion og byggeri	+	+	+			+
Regnskab, finansiering, ledelse og administration						
Rest			+			
Personlig service, transport og værn			+	+		
Miljøbeskyttelse, arbejdsmiljø og værn					-	

Anm.: Tabellen viser kun fortegn for signifikante estimater på 5 pct. Øvrige forklarende variable er: Anden VEU og AMU på lang sigt, alder, køn, samlever, børn, indgang på EUD, branche, arbejdsstedslandsdel, erfaring, anciennitet i jobfunktion, årsummyer, og pendler.
Kilde: Egne beregninger.

Følsomhedsanalyse

I denne del af rapporten laver vi yderligere specifikationer, der kan være med til at kaste lys over, hvor robuste resultaterne er. Vi afrapporterer ikke resultaterne i tabeller eller appendiks, men de kan rekvireres ved at kontakte os.

Ny jobfunktion

I analysen sammenligner vi personer, der skifter jobfunktion med personer, der ikke skifter jobfunktion, eller som skifter til en jobfunktion med samme uddannelsesindhold. VEU taget på kort sigt – her er det især AMU på kort sigt vi har i tankerne – kan også være udbredt blandt fx almindelige faglærte, der skifter jobfunktion, men forbliver almindelige ufaglærte. Vi har derfor estimeret modellen på baggrund af en population, der består af personer, som skifter jobfunktion (tre cifre). Den nye population er reduceret væsentligt i størrelse, da alle skifter jobfunktion; fx var grundlaget for modellen i den første søjle i Tabel 21 på 476.104, hvilket er reduceret til 53.164. Det svarer til, at lidt mere end en ud af ti skifter jobfunktion om året.

Hovedkonklusionen for de ufaglærte fra denne øvelse er, at resultaterne for AMU og anden VEU på langt sigt overlever og er identiske med dem fra vores foretrukne model. Marginaleffekterne er endda betydeligt større. Det samme gør sig gældende for almen og videregående VEU på kort sigt, hvilket formentlig understreger, at det er vanskeligt at skelne mellem anden VEU på kort og langt sigt.

Derimod ændrer især AMU fordelt på lukkede, certificerede og åbne kurser sig på kort sigt. Det skyldes, at almindelige ufaglærte, som forbliver almindelige ufaglærte, også tager en del AMU på kort sigt for at omskole sig til den nye jobfunktion, omend det er på samme niveau.

Hovedkonklusionen for de faglærte er, at resultaterne for anden VEU på langt og kort sigt består. Derimod har AMU på langt og kort sigt enten ingen eller negative effekter på sandsynligheden for at overgå til et højere niveau.

Ny virksomhed

I samme ånd kan det være af betydning, hvis den ufaglærte eller faglærte skifter arbejde til en anden virksomhed. Igen begrænser vi populationen til kun at indeholde ufaglærte og faglærte, som skifter virksomhed. Populationens størrelse er i denne forbindelse også reduceret kraftigt. Hvis vi igen sammenligner med modellen i søjle 1, Tabel 21, hvor der var 476.104 ufaglærte, er det antal reduceret til 89.907, hvilket svarer til ca. 20 pct. virksomhedsskift hos almindelige ufaglærte om året.

Hovedkonklusionen i denne delanalyse stemmer meget med resultaterne fra analysen af ny jobfunktion. Resultaterne for anden VEU består, men kun AMU på langt sigt overlever og har samme kvalitative effekt som i den foretrukne model. AMU på kort sigt spiller en rolle i forbindelse med virksomhedsskifte – også for dem, som forbliver almindelige ufaglærte.

Ny branche

Den sidste bevægelse, der yderligere betinges på, er skift af branche. Årsagen er igen, at der kan være tale om nedbrydning af uddannelse. Igen er der en kraftig reduktion i populationens størrelse, fx for almindelige ufaglærte er der nu kun 74.260 ufaglærte i analysen.

Ligesom ved de to andre bevægelser finder vi stort set den samme betydning. Anden VEU og AMU året før viser de samme resultater, men AMU fordelt på de tre typer ændrer sig, da dem, som forbliver almindelige, også bruger AMU.

Størrelse på virksomhed

I afsnittet om betydningen af virksomhedens størrelse for fordelingen af almindelig, semi-super og super så vi, at der i de små virksomheder med 1-10 og 11-50 ansatte var en større andel af ufaglærte, som det meste af tiden arbejdede som faglærte, mens denne andel var mindre i de større

virksomheder. Derfor ser vi nu udelukkende på de virksomheder med en til ti ansatte og kører modellen på denne population for at se, om de fundne resultater også går igen her.

Ved at begrænse populationen til små virksomheder ser vi de samme effekter som tidligere. AMU vil stadigvæk have en positiv effekt for overgangssandsynligheden for ufaglærte som arbejder som almindelig ufaglært, mens anden VEU vil have en negativ effekt for disse to grupper. Ligeledes ses den tidligere sammenhæng mellem gruppen af ufaglærte, som arbejder som semi-super og faglærte, da AMU- og anden VEU-kurserne har samme effekt. Anden VEU, drevet af de videregående, vil have en positiv effekt, mens certificeret og virksomhedsspecifikt AMU har en negativ effekt for overgangssandsynligheden. Både på langt og kort sigt har almindelig AMU en positiv effekt, hvilket kan skyldes, at medarbejdere i små virksomheder skal udfylde flere arbejdsstillinger. Desuden betyder ønsket om at overgå til anden virksomhed en omstilling til andre arbejdsopgaver, hvor de tilhørende kompetencer kan tillæres ved kurserne.

Uden 2011

Grundet ændringen af DISCO-koden mellem 2009 og 2010 er det også værd at se nærmere på, om resultaterne holder, hvis vi ser bort fra året 2011, som er det eneste, vi anvender de nye DISCO-koder for.

Denne ændring af perioden har dog ingen betydning for de fundne resultater af effekten af AMU- og anden VEU-kurser både, når der ses på kort og langt sigt. Vi ser stadigvæk den positive effekt af AMU-kurserne for de ufaglærte, der overgår fra almindelig, mens anden VEU, især videregående, stadigvæk vil have en negativ effekt på overgangssandsynligheden. Ligeledes findes den negative effekt af AMU for den ufaglærte, som overgår fra semi-super til super – og for de faglærte igen, mens vi stadigvæk genfinder den positive effekt af anden VEU. Dette er gældende både på kort og langt sigt.

Opsamling

I den første del af rapporten har vi undersøgt, om ufaglærte og faglærte arbejder på et niveau, der er højere end deres uddannelse. Årsagen er, at ufaglærte og til dels faglærte anses for at være den gruppe på arbejdsmarkedet, der er mest udsat for international (løn-)konkurrence fra andre (lavtløns-)lande og overflødiggjort af den teknologiske udvikling, fx robotter.

Vi har fundet, at en meget stor del af de ufaglærte arbejder på et højere niveau end deres uddannelse tilsiger. Det er i nogle år op mod 60 pct. af de ufaglærte. For de faglærte er dette langt fra så udpræget, hvor omkring 10-15 pct. arbejder på et højere niveau.

Dermed tyder det på, at de beskæftigede er langt mere kvalificeret, end deres uddannelse alene fortæller. Andelen varierer kun lidt over alder og køn hos de ufaglærte og faglærte. Dermed er det et fænomen, der er meget udbredt i store dele af arbejdsstyrken.

Men der er store forskelle mellem brancher. Vi finder, at nogle brancher som fx transport og bygge og anlæg i højere grad anvender arbejdskraften på det niveau, som de er uddannet til. Omvendt er der brancher, der har mange ufaglærte, der arbejder på et højt niveau, fx finansiering og forsikring, og information og kommunikation. Her er det vigtigt at vide, at nogle brancher har private uddannelser.

I den anden del af rapporten undersøgte vi AMU og anden VEUs betydning for skift i jobfunktion. Offentligt medfinansieret efteruddannelse spiller en ikke uvæsentlig rolle i at forklare sandsynligheden for at de faglærte og ufaglærte er beskæftiget på et højere niveau. For de ufaglærte finder vi, at AMU og til dels anden VEU har en positiv effekt på overgangen fra almindelig til semi-super eller super. For de faglærte er det videregående VEU, der har en effekt på overgangen fra almindelig til et højere niveau. Mens AMU fastholder dem som almindelig faglærte. Det er imidlertid også en effekt af AMU på overgangen for faglærte, da kurser som fx regnskab, finansiering, ledelse og administration øger chancen for at varetage ledelsesfunktioner, der er klassificeret som en jobfunktion med et højt uddannelsesindhold i vores undersøgelse.

Følsomhedsanalysen viser, at selv med meget kraftige restriktioner på populationens sammensætning, fx ved udelukkende at fokusere på jobfunktionsskift eller virksomhedsskift, så

overlever alle effekterne af anden VEU og AMU på langt sigt, mens de kortsigtede effekter af AMU er mere uklare, da AMU også anvendes på kort sigt til fx almindelige ufaglærte, der skifter jobfunktion, men forbliver almindelige ufaglærte.

I forhold til tidligere studier er disse resultater interessante, da de fleste andre studier har undersøgt mere eller mindre indirekte effekter af VEU som fx beskæftigelse, løn, uddannelse og branchemobilitet. Men den egentlige effekt af VEU er i høj grad at sikre at de ufaglærte og faglærte tilegner sig kompetencer til specifikke jobfunktioner.

Litteratur

Agenda (2014): "Flere ufaglærte arbejder på højt niveau", Agenda, DA's nyhedsbrev, 21. januar 2014

Kristensen, Nikolai og Gabriel Pons Rotger (2011): "Effekter af efteruddannelse af faglærte og ufaglærte – analyser af branchemobilitet og certifikater", AKF-rapport

Kristensen, Nikolai og Lars Skipper (2009): "Effektanalyser af voksenefterskole – Analyse af individeffekter samt cost-benefit analyse"; AKF-rapport

Krueger, A og L. Summers (1987): "Efficiency wages and the inter-industry wage structure", *Econometrica*, 56

Roy, A. D. (1951): "Some Thoughts on the Distribution of Earnings", *Oxford Economic Papers*, New Series, Vol. 3, No. 2, 1951

Appendiks A: VEU-inddeling

I denne rapport betragter DEA offentligt udbudt eller finansieret Voksen- og efteruddannelse, VEU, i Danmark, der dækker over en lang række af uddannelsesmuligheder for voksne. Niveau- og kompetencemæssigt dækker de stort set hele det ordinære uddannelsesområde fra grundskole- til universitetsniveau. Vi har valgt at opdele dette i tre hovedområder:

- Arbejdsmarkedsuddannelser, AMU
- Almen voksen- og efteruddannelse
- Videregående voksen- og efteruddannelse

Denne inddeling er sket for at kunne bevare overblikket over det samlede uddannelsessystem og samtidig skelne mellem tre grundlæggende forskellige typer af efteruddannelse. AMU dækker over erhvervskompetencegivende kurser af typisk en til fem dages varighed med undtagelser. De kan sammensættes til kortere eller længere uddannelsesforløb. Almen VEU dækker over voksen- og efteruddannelse på grundskole- og gymnasialniveau, der har til formål at forberede voksne på videre uddannelse, samt sikre skrive- og regnefærdigheder i hele befolkningen. Videregående VEU dækker over al kompetencegivende VEU fra erhvervsuddannelses- til universitetsniveau taget på erhvervsskoler, akademier, professionshøjskoler, universiteter eller andre institutioner fra det ordinære uddannelsessystem.

Arbejdsmarkedsuddannelser

AMU dækker over en række korte erhvervskompetencegivende kurser på ufaglært og faglært niveau. Kursernes formål er at opkvalificere beskæftigede ufaglærte og faglærte, så besidder de kompetencer, der efterspørges på arbejdsmarkedet, men alle med fast bopæl eller beskæftigelse i Danmark kan deltage. AMU afholdes på erhvervsskoler, AMU-centre eller af private udbydere. Som beskæftiget eller arbejdsgiver er det muligt at opnå en grad af kompensation for tabt arbejde, mens man uddanner sig. Ud over at være enkeltkurser kan AMU sammensættes til længere forløb, der i sig selv er kompetencegivende eller udgør dele af erhvervsuddannelser. Såfremt AMU indgår i en EUD eller GVU, har vi medtaget AMU-delen som et AMU-kursus og resten af uddannelsen som et erhvervskursus.

Almen voksen- og efteruddannelse

Almen voksen- og efteruddannelse dækker over studieforberedende undervisning, dvs. undervisning svarende til grundskole og gymnasieniveau. Samlet set dækker det over forberedende voksenuddannelse FVU, almen voksenuddannelse AVU, højere forberedelseseksamen HF og gymnasiale suppleringskurser GSK.

FVU er et generelt tilbud til alle voksne med læse- og regnevanskeligheder. Inden optagelse testes man og indplaceres på et ud af fire trin i dansk og/eller et ud af to i matematik. Et trin består af 40-80 undervisningslektioner af op til en times varighed. Uddannelsen er ikke i sig selv adgangsgivende til andre uddannelser, men kan ses som et forberedende eller støttende element til AMU, AVU eller GVU.

AVU er organiseret som enkeltfag, der skal ses som supplement til en utilstrækkelig grundskoleuddannelse. AVU kan tages som enkeltfag, der samlet set giver kompetencer svarende til afsluttet grundskole. Der undervises i kernefagene dansk, engelsk, fransk/tysk, matematik, historie, naturvidenskab og samfundsfag samt en række tilbudsfag, hvis udbud varierer fra skole til skole. Undervisningen foregår på voksenuddannelsescentrene. AVU kan afsluttes med en prøve, der er adgangsgivende til gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne, herunder HF og GVU.

HF er en toårig gymnasial uddannelse til personer, der ikke kommer direkte fra folkeskolen. For at blive optaget skal man have kvalifikationer svarende til grundskolens 10. klasse. Disse kan fx opnås gennem AVU eller dokumenteres ved at aflægge en optagelsesprøve. Fagudbuddet og niveauet følger det almene gymnasium. Uddannelsen er afhængigt af en personlig fagsammensætning, som er adgangsgivende til alle videregående uddannelser.

GSK er korte enkeltfagskurser, der er supplement til almene gymnasiale uddannelser og HF. Formålet er at give mulighed for at opkvalificere sin gymnasieuddannelse med de fagniveauer og karakterkrav, som man måtte mangle at opfylde, for at blive optaget på en videregående uddannelse. Der bliver derfor kun udbudt fag, der stilles krav om i forbindelse med optagelse på videregående uddannelser. Kurserne varer typisk 4-12 uger og afsluttes med en prøve svarende til en studentereksamen. Da der er tale om en suppleringsuddannelse, kan kurserne ikke bruges til at forbedre ens gymnasiale gennemsnit.

Videregående voksen- og efteruddannelse

Videregående voksen- og efteruddannelse dækker over al erhvervskompetencegivende uddannelse i undervisningsministeriets VEU-system. Dermed har vi samlet videregående uddannelse, der kræver en gymnasial uddannelse for at blive optaget, samt erhvervsuddannelser, der kræver en uddannelse på grundskoleniveau for at blive optaget. I VEU-regi svarer dette til grundlæggende GVU og videregående voksenuddannelser VVU, diplom- og masteruddannelser og enkeltfag på universiteter.

GVU er en mulighed for ufaglærte voksne, der er eller har været i beskæftigelse, for at få anerkendt deres realkompetencer og blive faglærte. Dette foregår gennem en realkompetencevurdering, hvor erhvervserfaring og evt. efteruddannelse anerkendes som officiel uddannelse og en uddannelsesplan lægges. Ved at anerkende realkompetencer og følge en uddannelsesplan kan voksne hurtigere opnå en erhvervsuddannelse. En uddannelsesplan kan bestå af fag på erhvervsskolerne, fag fra AVU, HF eller GSK samt AMU-kurser. I vores inddeling er det kun fag taget på erhvervsskolerne, der tæller med som videregående voksen- og efteruddannelse, mens enkeltfag og kurser fra AVU, HF, GSK og AMU placeres i deres respektive kategorier. En GVU afsluttes med en svendeprøve eller tilsvarende.

VVU er akademiuddannelser henvendt voksne med relevant erhvervserfaring inden for et fagområde. Der er tale om deltidsuddannelser med brugerbetaling, hvis formål er at opkvalificere personer inden for deres fagområde. Prisen afhænger af kursus sammensætning og fagområde, men typisk koster et 10 ECTS kursus i omegnen af 4.500 kroner, og uddannelsens samlede omfang er 60 ECTS-point. Krav for optagelse er, at man har mindst to års erhvervserfaring inden for sit fagområde samt en relevant erhvervsuddannelse/GVU eller studentereksamen. Uddannelsen varer typisk tre år og er adgangsgivende til diplomuddannelserne.

Diplomuddannelserne er en overbygning til korte eller mellemlange videregående uddannelser. Normalt er der tale om deltidsuddannelser, der tages over to-tre år og udgøres af 60 ECTS, men visse uddannelser kan også tages som fuldtidsstudier over et år. For at blive optaget skal man have en relevant uddannelse på erhvervsakademiniveau samt mindst to års relevant erhvervserfaring. Deltagerbetalingen er normalt i intervallet 50.000-80.000 kroner for hele uddannelsen og varierer efter fagområde og om uddannelsen tages som del- eller heltidsuddannelse. Diplomuddannelserne kan sidestilles med en bacheloruddannelse og er adgangsgivende til masteruddannelser inden for samme fagområde.

Masteruddannelserne kan niveaumæssigt sidestilles med kandidatuddannelser og ses som alternativ eller supplement hertil. Der er tale om deltidsuddannelser, der tages over to-tre år og består af 60 ECTS. For at blive optaget skal man have to års relevant erhvervserfaring samt en relevant bachelor, kandidat eller diplomuddannelse. Deltagerbetaling på masteruddannelserne varierer meget alt efter udbyder og fag. Det er typisk tale om beløb i omfanget 50.000-350.000 kroner, dog mest i den lave ende af intervallet.

Enkeltfag på universiteter er kurser fra universiteternes ordinære fagkataloger. Undervisningen ligger i dagtimerne. De udbydes på tompladsordningen, hvilket vil sige, at man kan deltage, såfremt der er plads på holdet og man lever op til de faglige forudsætninger. Deltagerbetalingen varierer alt efter fag, fakultet og universitet.

Appendiks B: Hyppigste kurser

Tabel B: Top 5 kurser fordelt på kompetencer

Sprog

Indskrivning og formatering af mindre tekst
Grafiske virkemidler til layout i tekst
Jobrelateret fremmedsprog med basalt ordforråd
Jobrelateret fremmedsprog med nuanceret ordforråd
Skriftlig kommunikation – virksomhedens breve

Salg og marketing

Konceptanvendelse i salg og kundeservice
Salgsteknik for salgs- og servicemedarbejder
Personligt salg - kundens behov og løsninger
Mersalg i butikken
Salgsplanlægning i Detailhandlen

Regnskab, finansiering, ledelse og administration

Ledelse og samarbejde
Kommunikation som ledelsesværktøj
Måltrettet mundtlig kommunikation i adm. arbejde
Standardisering af virksomhedens dokumenter
Konflikthåndtering som ledelsesværktøj

Personlig udvikling og arbejdsliv

Samarbejde i grupper i virksomheden
Medarbejderen som deltager i forandringsprocesser
Kunde/leverandørforhold for operatører
Værdibaserede arbejdspladser
Teambuilding for selvstyrende grupper

IT og IT-brug

Anvendelse af regneark til talbehandling
Brug af pc på arbejdspladsen
Online kommunikation til jobbrug
Håndtering af data i virksomhedens it-systemer
Anvendelse af PC-brugerprogrammer på jobbet

Teknik, produktion og byggeri

L-AUS, tavle- og installationsarbejde
Kvalitetsbevidsthed ved industriel produktion
Produktionsstrategier i landbruget
Just. af styrefkt. på traktorer og motor
Produktionshygiejne - operatører fødevarerindustrien

Miljø og arbejdssikkerhed

Introduktion til førstehjælp på jobbet
Arbejds miljø inden for faglærte og ufaglærte
Arbejds miljø og sikkerhed ved svejsning
Ergonomi i.f.t. ufaglærte og faglærte job
Ergonomi inden for faglærte og ufaglærte job

Personlig pleje, transport, og andet værn

Køreteknik ajourføring
Rengøringshygiejne
Rengøringsmidler og overflader

Arbejdsteknik ved rengøringsarbejde
Anhugning af byrder

Appendiks C: Lønregressioner

Formålet med lønregressionen er at adskille virksomheds- og personeffekter i analysen. Dette gøres ved først at fjerne, så godt som muligt, virksomhedseffekterne fra den oplyste timeløn for medarbejderne i den pågældende virksomhed. Dernæst benyttes nu det fundne lønbegreb fra regressionen til at inddele personerne efter lønniveau og arbejdsopgaverne i forhold til personens uddannelsesniveau, dermed opdelingen i almindelig, semi-super og super.

Udgangspunktet for modellen er:

$$y_{ijt} = x_{ijt}\beta_{jt} + \varepsilon_{jit} + v_j + v_i$$

hvor 'i' er fodtegn for individet, 'j' indikerer virksomheden, ε_{jit} er det tidsafhængige fælles fejllid, v_j og v_i er det tidskonstante virksomheds- og individeffekter.

Tabel C1 viser resultaterne fra lønregressionen, der er foretaget ved fixed-effekt model, hvor virksomhedens niveau over årene fjernes ved at fratrække gennemsnittet, da der kan være forskelle mellem virksomhederne som modellen ikke opfanger.

$$\tilde{y}_{ijt} = y_{ijt} - \bar{y}_j = \tilde{x}_{ijt}\beta_{jt} + \tilde{\varepsilon}_{jit}$$

Idéen er, at denne manøvre sikre, at de fleste af effekter er konstante over tid, hvormed fratrækningen af gennemsnittet vil fjerne disse fra modellen. Dermed vil det være muligt på tværs af brancher og virksomheder at kunne sammenligne de enkelte medarbejders beslutning om at deltage i voksenefterskole, da virksomheden er fjernet.

I gennemgangen af resultaterne skal der ikke fokuseres på den fundne værdi af de enkelte parametre, men mere på formålet med at inddrage dem i modellen.

Tabel C.1: Resultater fra lønregressionen

Konstant	141,4274* (40,81)
Log af investeringer, afgang	0,1993* (-2,18)
Log af immaterielle anlægsaktiver	-0,0953 (-0,61)
Log af materielle anlægsaktiver	-0,2074 (-1,35)
Mellemstor virksomhed	0,2602 (0,44)
Stor virksomhed	1,3970 (1,49)
Størrelse af import og eksport	0,0000 (1,69)
Andel af branchens omsætning	-151,3512 (-0,58)
Bygge og anlæg	-2,3475 (-1,12)
Ejendomshandel og udlejning	-4,6792

	(-1,54)
Finansiering og forsikring	1,9292
	(0,87)
Handel og transport	0,0342
	(0,01)
København	7,9183*
	(4,02)
Nordsjælland	0,4023
	(0,16)
Nordjylland	8,6984
	(1,68)
Sjælland	4,4838
	(1,78)
Vestjylland	6,9118*
	(2,27)
Østjylland	8,2688*
	(3,09)
Årlig forskel i energiforbrug per medarbejder	0,0051
	(1)
Årlig forskel i omsætning	0,0000
	(-1,89)
Årlig forskel i bestanden af medarbejdere	0,0000
	(0,97)
Andel ufaglærte	-16,0206*
	(-14,67)
Andel med gymnasium	-15,8763*
	(-2,98)
Andel med kort videregående	-1,9572
	(-0,69)
Andel med mellemlang uddannelse	13,7796*
	(2,2)
Andel med lang videregående	36,4468*
	(2,51)
Gymnasium	6,4898*
	(5,85)
Kort videregående	10,6888*
	(5,13)
Mellemlang videregående	57,1680*
	(29,22)
Lang videregående	86,6548*
	(22,9)
Interaktion gymnasium	25,8788*
	(2,44)
Interaktion kort videregående	28,1647
	(1,73)

Interaktion mellemlang videregående	-54,0886*
	(-10,29)
Interaktion lang videregående	12,5877
	(1,87)
Andel af mandlige medarbejdere	46,0790*
	(15,31)
Andel af enlige	-3,0720*
	(-4,63)
Andel med børn	10,0289*
	(11,35)
Andel i alderen 20-29-årige	-20,7618*
	(-7,43)
Andel i alderen 30-39-årige	-7,8020*
	(-3,14)
Andel i alderen 40-49-årige	0,9869
	(0,44)
Andel i alderen 50-59-årige	0,2543
	(0,14)
Tidsdummies	x
Fixed effekt	x

Anm.: Stjerne indikerer signifikans på 5 pct. Tallene i parentes angiver t-værdien.
Kilde: Egne beregninger.

Variablene, som inddrages i modellen, kan inddeles i to grupper: De interne og eksterne faktorer, som kan være med til at påvirke fastsættelsen af lønnen. De interne faktorer spænder over virksomhedens anlægsaktiver i form af salget af investeringer, ultimoværdien af materielle og immaterielle anlægsaktiver, dermed forsøges lønnen at renses for det rent regnskabsmæssige. Ligeledes inddrages den årlige ændring i produktiviteten målt ved energiforbruget per medarbejder; omsætningen og størrelsen af arbejdsstyrken set i forhold til året før. Dette gøres for at rense lønnen for de effekter, virksomhedens tilstand kan have på denne. Yderligere inddrages sammensætningen af arbejdsstyrken baseret på medarbejdernes uddannelsesniveau, køn, familieforhold og alder ligeledes i modellen. Dette gøres for at medtage eventuelle lønforskelle, der alene skyldes, at en person er ansat sammen med andre, som driver lønnen op. Af de eksterne faktorer er forsøgt at inddrage variable, som kan forklare virksomhedens handlinger på det pågældende marked og samspillet med omverdenen. Virksomhedens gøren på markedet forsøges udpenslet ved, at dens størrelse og markedskraft, der er målt ved antallet af medarbejdere samt hvor stor en andel virksomhedens omsætning udgør af branchens årlige omsætning. Ligeledes inddrages virksomhedens geografiske placering og branche for at medtage effekten af det nationale marked samt udviklingen lokalt og i branchen. Virksomhedens sammenspil med omverdenen inddrages ved at tage størrelsen af eksport og import med, da interessen ikke er for input og output, men mere om virksomheden er med på det globale marked. Til sidst inddrages tidsdummies for at opfange den overordnede udvikling i økonomien.

APPENDIKS D: VARIABELLISTE

Forklarende variable i regressionen

Variabel	Dannelse
Alder fra gennemsnit	Personens alder fratrukket den gennemsnitlige alder i året
Mand	0/1-dummy for om personen er mand
Single	0/1-dummy for om personen er enlig
Børn	0/1-dummy for om der er børn i personens familie
Single med børn	0/1-dummy for om personen er enlig med børn
Gymnasieuddannelser	0/1-dummy for om den ufaglærte har en gymnasial uddannelse
Bygge og anlæg	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af bygge og anlæg
Handel og kontor	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af handel og kontor
Jern og metal	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af jern og metal
Jordbrug og fiskeri	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af jordbrug og fiskeri
Levnedsmiddel og husholdning	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af levnedsmiddel og husholdning
Sundhed	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af sundhed
Teknik og industri i øvrigt	0/1-dummy for om den faglærtes uddannelse har retning af teknik og industri i øvrigt
Pendler	0/1-dummy for om personen ikke er bosiddende i samme kommune som virksomheden har adresse
Erhvervserfaring	Kumuleret antal år i beskæftigelse
Jobfunktionserfaring	Antal år i samme jobfunktion
Ændring kommune	Ændringen i antallet af beskæftigede i kommunen
Ændring arbejdsplads	Ændringen i antallet af ansatte på arbejdspladsen
Ændring jobfunktion	Ændringen i antallet af ansatte i samme jobfunktion på arbejdspladsen
Dummy for branche	0/1-dummy for hvilken branche personen er beskæftiget i
Dummy for landsdel	0/1-dummy for om personen er bosiddende i København og om

APPENDIKS E: DETALJEREDE REGRESSIONSMODELLER

Tabel E1: Betydningen af AMU- og anden VEU-kurser, ufaglærte

	Almindelig til semi-super	Almindelig til super	Semi-super til super
Anden VEU, langt sigt	0,03* (0,005)	0,01* (0,004)	0,03* (0,011)
Almen VEU, kort sigt	0,03* (0,007)	0,00 (0,000)	0,00 (0,023)
Videregående VEU, kort sigt	0,02* (0,009)	0,00 (0,000)	-0,00 (0,012)
AMU, langt sigt	0,05* (0,012)	0,04* (0,008)	0,21* (0,040)
Certificerede AMU-kurser, kort sigt	0,04 (0,025)	0,00 (0,018)	0,52* (0,121)
Lukkede AMU-kurser, kort sigt	0,06 (0,039)	-0,03 (0,031)	-0,71* (0,136)
Åbne AMU-kurser, kort sigt	0,12* (0,015)	0,04* (0,011)	0,29* (0,062)
Alder fra gennemsnit	-0,00* (0,000)	-0,00* (0,000)	-0,00* (0,00)
Mand	-0,01* (0,001)	0,01* (0,001)	0,04* (0,00)
Single	-0,00 (0,001)	-0,00 (0,001)	-0,01* (0,00)
Børn	0,00 (0,001)	0,00* (0,001)	0,01* (0,00)
Single med børn	0,00 (0,002)	-0,00 (0,001)	0,01 (0,00)
Gymnasieuddannelse	0,01* (0,001)	0,00* (0,001)	0,02* (0,00)
Pendler	-0,00* (0,001)	-0,00 (0,001)	-0,01* (0,00)
Erhvervserfaring	-0,00* (0,000)	0,00* (0,000)	0,00 (0,00)
Jobfunktionserfaring	-0,01* (0,000)	-0,00* (0,000)	0,00* (0,00)
Ændring kommune	-0,00 (0,001)	-0,00 (0,000)	0,00* (0,00)
Ændring arbejdsplads	0,03* (0,001)	0,01* (0,001)	0,04* (0,001)

	(0,001)	(0,001)	(0,00)
Ændring jobfunktion	0,08*	0,06*	0,10*
	(0,002)	(0,001)	(0,00)
København	0,00*	-0,00	-0,00
	(0,001)	(0,001)	0,003
Nordsjælland	0,01*	-0,00*	0,00
	(0,001)	(0,001)	0,003
Sjælland	0,00*	-0,00	0,01*
	(0,001)	(0,001)	0,003
Fyn	-0,00	-0,00	0,00
	(0,001)	(0,001)	0,004
Nordjylland	-0,00*	0,00	0,00
	(0,001)	(0,001)	0,003
Syddjylland	-0,00*	-0,00	-0,01*
	(0,001)	(0,001)	0,003
Vestjylland	0,00	0,00*	-0,01*
	(0,001)	(0,001)	0,003
Bygge og anlæg	-0,01*	-0,01*	0,03*
	(0,001)	(0,001)	0,004
Erhvervsservice	-0,01*	0,01*	0,02*
	(0,001)	(0,001)	0,003
Finansiering og forsikring	0,04*	-0,01*	-0,09*
	(0,003)	(0,003)	0,004
Handel og transport	-0,02*	-0,01*	0,00
	(0,001)	(0,001)	0,002
Information og kommunikation	0,04*	0,01*	-0,03*
	(0,002)	(0,002)	0,004
Kultur og fritid	-0,02*	0,00*	0,07*
	(0,002)	(0,002)	0,005
2006	0,03*	0,02*	0,00
	(0,001)	(0,001)	0,003
2007	0,03*	0,02*	0,03*
	(0,001)	(0,001)	0,003
2008	0,04*	0,03*	0,00
	(0,002)	(0,001)	0,003
2009	0,05*	0,04*	-0,01*
	(0,002)	(0,001)	0,004
2011	0,03*	0,03*	-0,02*
	(0,001)	(0,001)	0,003
Antal observationer	476.104	463.658	310.009
R ²	0,09	0,10	0,02

Anm.: Stjerne indikerer signifikans på 5 pct. Tallene i parentes angiver standardafvigelsen.
Kilde: Egne beregninger.

Tabel E2: Betydningen af AMU- og anden VEU-kurser, faglærte

	Almindelig til semi- super	Almindelig til super	Semi-super til super
Anden VEU, langt sigt	0,00* (0,001)	0,01* (0,001)	-0,00 (0,036)'
Almen VEU, kort sigt	0,00 (0,002)	0,01* (0,003)	-0,05 (0,138)
Videregående VEU, kort sigt	0,01* (0,000)	0,00* (0,000)	-0,00 (0,040)
AMU, langt sigt	0,01* (0,003)	-0,02* (0,006)	-0,03 (0,133)
Certificerede AMU-kurser, kort sigt	0,01 (0,008)	-0,02 (0,016)	0,84* (0,388)
Lukkede AMU-kurser, kort sigt	-0,09* (0,022)	-0,19* (0,026)	-0,39 (0,516)
Åbne AMU-kurser, kort sigt	0,01 (0,004)	-0,02* (0,008)	0,43* (0,194)
Alder fra gennemsnit	0,00* (0,000)	0,00 (0,000)	0,00 (0,000)
Mand	0,00 (0,000)	0,01* (0,000)	0,05* (0,005)
Single	-0,00 (0,000)	-0,00* (0,000)	-0,01 (0,006)
Børn	-0,00 (0,000)	0,00* (0,000)	0,02* (0,006)
Single med børn	-0,00* (0,000)	0,00* (0,000)	0,00 (0,013)
Bygge og anlæg	0,00* (0,000)	-0,00* (0,000)	-0,09* (0,011)
Handel og kontor	0,00* (0,000)	-0,00 (0,000)	-0,09* (0,009)
Jern og metal	0,00* (0,000)	-0,00* (0,000)	-0,09* (0,009)
Jordbrug og fiskeri	0,00 (0,001)	-0,00 (0,001)	-0,08* (0,017)
Levnedsmiddel og husholdning	0,00* (0,000)	0,00* (0,000)	-0,12* (0,013)
Sundhed	-0,00* (0,000)	-0,00 (0,000)	-0,01 (0,013)

Teknik og industri i øvrigt	0,00*	0,00*	-0,19*
	(0,000)	(0,001)	(0,011)
Pendler	0,00*	0,00*	-0,01*
	(0,000)	(0,000)	(0,005)
Erhvervserfaring	-0,00*	0,00*	-0,00
	(0,000)	(0,000)	(0,001)
Jobfunktionserfaring	-0,00*	-0,00*	-0,00*
	(0,000)	(0,000)	(0,001)
Ændring kommune	0,00	0,00	-0,01*
	(0,000)	(0,000)	(0,004)
Ændring arbejdsplads	0,00*	0,00*	0,02*
	(0,000)	(0,000)	(0,008)
Ændring jobfunktion	0,00*	0,01*	0,23*
	(0,000)	(0,000)	(0,012)
København	0,00*	0,00*	-0,03*
	(0,000)	(0,000)	(0,007)
Nordsjælland	0,00*	0,00*	0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,009)
Sjælland	0,00*	0,00*	0,00
	(0,000)	(0,000)	(0,007)
Fyn	0,00	-0,00*	0,03*
	(0,000)	(0,000)	(0,009)
Nordjylland	-0,00	-0,00*	-0,02*
	(0,000)	(0,000)	(0,008)
Syddjylland	0,00	0,00	0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,008)
Vestjylland	-0,00	-0,00*	-0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,010)
Bygge og anlæg	-0,00*	-0,01*	-0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,013)
Erhvervsservice	0,00*	0,01*	-0,13*
	(0,000)	(0,000)	(0,007)
Finansiering og forsikring	-0,00*	0,00	-0,10*
	(0,000)	(0,000)	(0,009)
Handel og transport	-0,00*	-0,01*	-0,13*
	(0,000)	(0,000)	(0,007)
Information og kommunikation	0,00*	0,00*	-0,12*
	(0,000)	(0,000)	(0,007)
Kultur og fritid	0,00*	0,00*	-0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,013)
2006	0,00*	0,00*	0,01
	(0,000)	(0,000)	(0,009)

2007	-0,00 (0,000)	0,00* (0,000)	0,11* (0,010)
2008	-0,00 (0,000)	-0,00 (0,000)	0,05* (0,010)
2009	-0,00 (0,000)	-0,00* (0,000)	0,01 (0,012)
2011	0,00 (0,000)	-0,00* (0,000)	0,02* (0,009)
Antal observationer	1.489.266	1.494.849	50.951
R ²	0,05	0,05	0,05

Anm.: Stjerne indikerer signifikans på 5 pct. Tallene i parentes angiver standardafvigelsen
Kilde: Egne beregninger.

Fiolstræde 44, DK 1171 København
Tel +45 3342 6600
www.dea.nu